

Zahuštění zástavby za kostelem sv. Mikuláše,
Velké Meziříčí

Anna Laubová

**Zahuštění zástavby za kostelem sv. Mikuláše,
Velké Meziříčí**

diplomní projekt
FA ČVUT, atelier Rothbauer - Sosna - Filsak
zimní semestr 2021/2022

Anna Laubová

obsah str. 6 - 7
úvod str. 8 - 9

ANALYTICKÁ ČÁST

širší kontext lokality str. 12 - 13
schwarzplan města str. 14 - 15
výběr řešeného území v rámci města str. 16 - 17
ortofoto str. 18 - 19
otisk stabilního katastru str. 20 - 21
historie města str. 22 - 27
analýza str. 28 - 37
město str. 38 - 49
potenciální místa pro další rozvoj str. 50 - 51
vytyčení řešeného území str. 52 - 53
lokalita str. 54 - 61

NÁVRHOVÁ ČÁST

studie s regulačními prvky str. 63 - 73
obnovení městského náhonu str. 74 - 87
penzion s pivnicí a veřejným dvorkem str. 88 - 115
základní umělecká škola se zahradou str. 116 - 139

zdroje str. 140 - 141
poděkování str. 142 - 143
zadání a anotace str. 144 - 145

Doplňuji vhodnou strukturu pro navrácení kompaktnosti centra města.

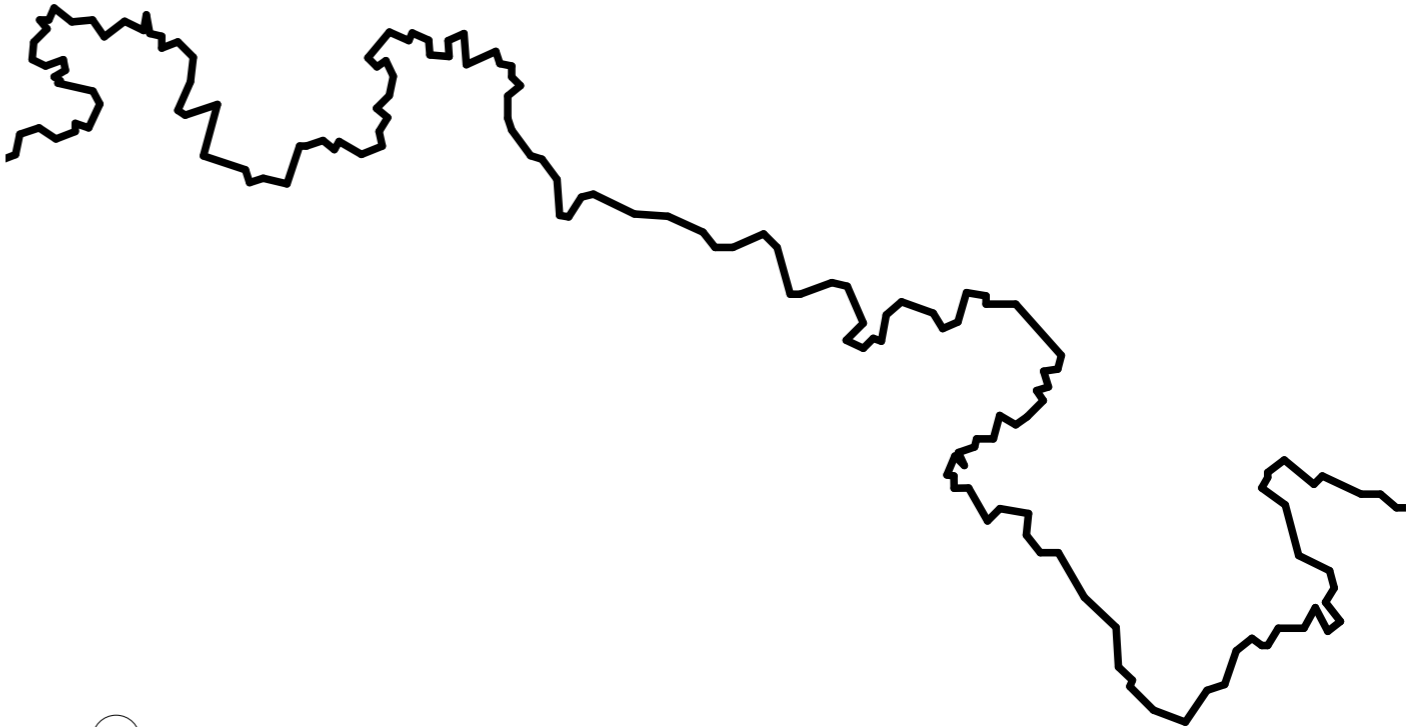
Odhaluji městský náhon, dříve oddělující křesťanskou a židovskou část města.

Penzion s pivnicí, nové náměstí a veřejný dvorek na severu řešeného území
slouží pro setkání místních i turistů.

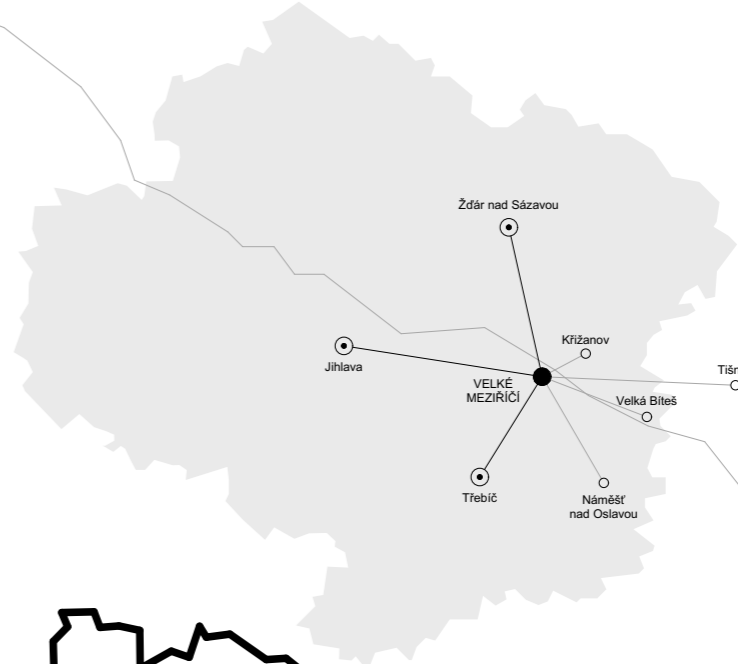
Funkce setkávání se navrátí do místa zničeného centra židovského ghetta.

Základní umělecká škola a veřejná zahrada u kostela na jihu řešeného území.
Jde o místo pro výuku, modlitbu i uvolnění.

ANALYTICKÁ ČÁST
město

Praha

Žďár nad Sázavou

Jihlava

Křižanov

VELKÉ MEZIRÍČÍ

Třebíč

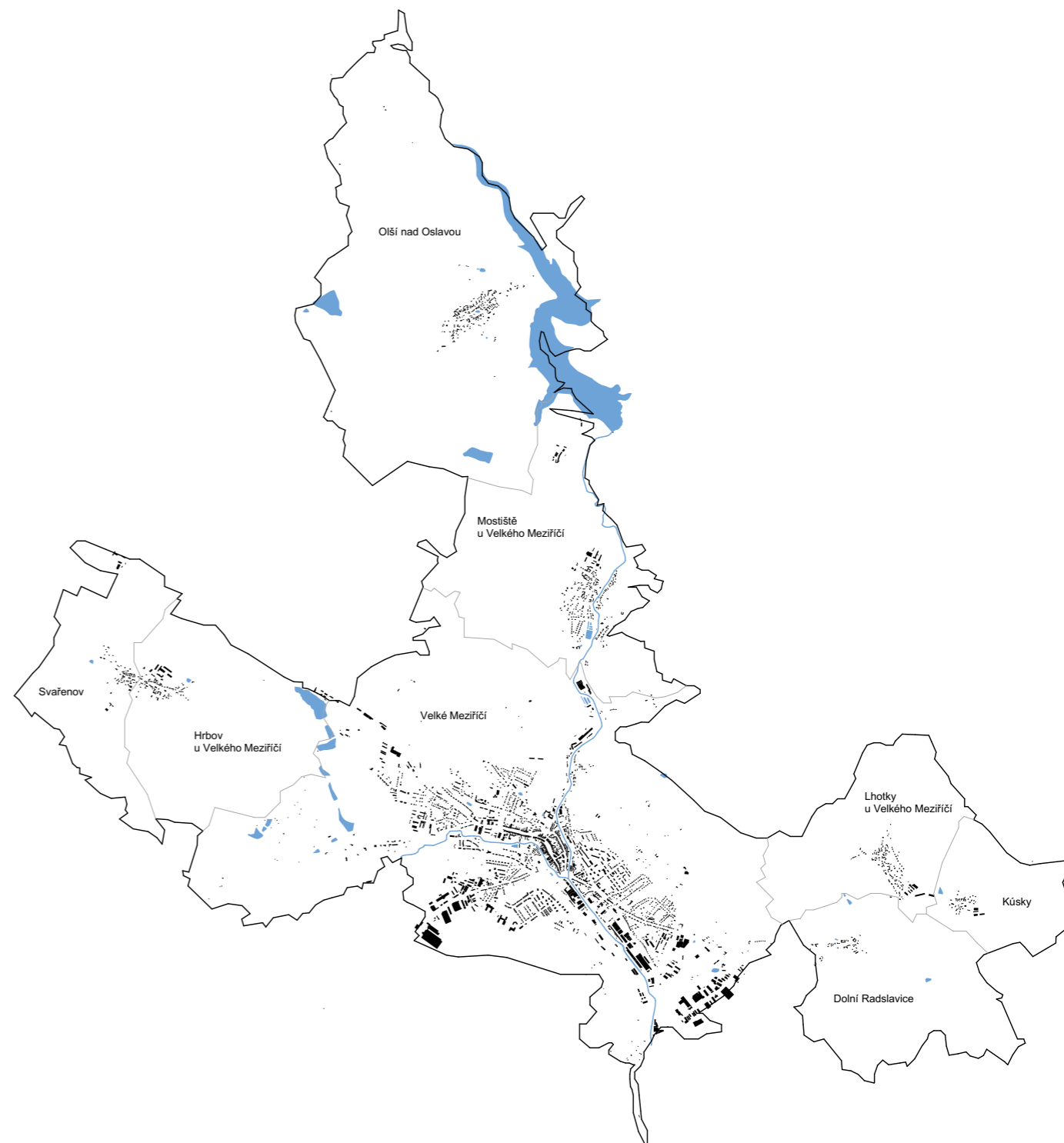
Velká Bíteš

Náměšť nad Oslavou

Tišnov

Brno

širší kontext města

schwarzplan města a hranice katastru

výběr řešeného území v rámci města

Velké Meziříčí je město s rozšířenou působností v kraji Vysočina v okrese Žďár nad Sázavou. Město je pojmenováno podle soutoku dvou řek, Oslavy a Bylinky. První doložená písemná zmínka pochází z roku 1236, přestože se v bájích a legendách mluví už o polovině 5. století. Tyto legendy však nejsou historicky podložené. V místě dnešního města však bylo nalezeno několik ojedinělých nálezů pravěkých nástrojů. Také hrad nad městem, později přestavěn na zámek s rozsáhlým parkem, byl jedním z nejstarších šlechtických hradů na Moravě. V roce 1377 se už meziříčské panství skládalo nejen z hradu, ale i městečka a několika přilehlých vesnic. Městské práva získalo Velké Meziříčí v roce 1408.

Město bylo z počátku opevněno jen dřevěnými palisádovými hradbami a teprve ve 14. století byly vybudovány kamenné hradby. V této době také došlo ke stavbě kostela sv. Mikuláše na Náměstí. Brzo již hradbami vytyčený prostor nestačil a začaly vznikat předměstí (Horní Město, Dolní Město, Karlov, Vrchov, Malá Stránka a Bezděkov).

nahoře: kresba ze 17.století

dole: litografie Aug. Hauna podle předlohy Fr. Kaliwody, kolem r. 1860

historie města: od jeho založení po konec středověku

K největšímu rozkvětu a rozvoji města došlo v období renesance. V této době se zde začali usazovat různí řemeslníci, jako třeba soukeníci, pekaři, mlynáři, řezníci, krejčí, kožišníci, ševci, tesaři, zedníci, kolaři, hrnčíři nebo také sklenáři. Z této doby se dochovaly některé z domů na náměstí, dodnes zdobené sgrafity. Jedná se například o bývalý městský pivovar (dům Obecník) a radnici, která je do dnes společně s kostelem dominantou náměstí. V šedesátých letech 15. století došlo také k zaklnutí kostela, který byl původně plochostropý. V roce 1578 byla postavena naproti kostelu na náměstí budova palácového typu ve stylu tzv. vlašské renesance. V té době šlo o latinskou luteránskou akademii. Začátkem 17. století došlo k přestavbě hradu na renesanční zámek. Další rozvoj přerušila třicetiletá válka, několikrát vypálené město a následující mor, který město značně postihl. Poté byla městu sebrána většina privilegií a město pokleslo na úroveň poddanského města. Většina domů byla pustých a začala chátrat. Většina nových obyvatel, které do města přicházela, byla německé národnosti. V této době se začalo rozšiřovat také židovské osídlení.

Přestože první zmínky o Židech ve městě jsou z let 1497 a 1518, samostatná židovská obec vznikla až v 17. století. Ta zanikla v průběhu druhé světové války, kdy bylo tehdejší obyvatelstvo deportováno do koncentračních táborů. Dochovaly se však obě synagogy, hřbitov a několik budov.

V dalších letech byl rozvoj jen pozvolný. Město stále vlastní právo na vaření piva a místní hostince mohou odebírat pouze pivo vařené v městském pivovaru. Po rozsáhlém požáru města v roce 1723 byl zámek přestavěn v barokním duchu jedním ze žáků Jana Blažeje Santiniho. V roce 1763 bylo ve městě zaznamenáno 316 domů a 32 domů židovských. V této době bylo Velké Meziříčí řemeslnickým městem. Struktura řemesel ve městě odpovídala místním zdrojům a potřebě obyvatelstva. Objevují se počátky rozptýlené manufaktury, přestože se zboží stále prodává na pravidelných trzích na náměstí. Okolo roku 1787 byla dokončena císařská silnice vedoucí z Jihlavy přes Meziříčí do Brna.

nahoře: pohled na náměstí, r. 1940
dole: usedlosti na předměstí

historie města: od novověku po průmyslovou revoluci

V průběhu 19. století vznikají ve městě první továrny. Jednalo se například o textilku, koželužnu a kličárnu. V této době došlo také k vybudování železniční tratě. Na počátku 1909 byly u příležitosti návštěvy císaře vydlážděny některé ulice v centru. Dále byla zavedena elektřina, vznikly další střední školy (např. Světlá - ústav pro výchovu dívek). Vzkvétající rozvoj začal opět upadat ve 20. letech 20. století. Staré podniky nerostly a začala se omezovat výroba. Byly však upraveny některé silnice a kanalizace, vybudované nové mosty a zregulovány řeky.

V roce 1945 bylo nejen již zrušené židovské ghetto, ale došlo k popravě 60 odbojářů německou armádou na březích řek Balinky a Oslavy. Při bombardování Velkého Meziříčí na konci války přišlo o život dalších 40 lidí. Roky po válce byly silně poznamenány tragédiemi, které válka způsobila.

V padesátých letech vznikají nové průmyslové závody, které fungují až do revoluce roku 1989. Je vybudována přehrada v Mostištích a most nad městem, po kterém vede dálnice D1, a který pomohl vyřešit nepříznivou dopravní situaci ve městě.

V současné době žije ve Velkém Meziříčí přibližně 11 a půl tisíce obyvatel a je rozděleno do 8 katastrálních území (Velké Meziříčí, Dolní Radslavice, Hrbov, Kúsky, Lhotky, Mostiště, Olší nad Oslavou, Svařnov).

nahoře: náměstí, r. 2021
dole: bývalé židovské ghetto, r.2021

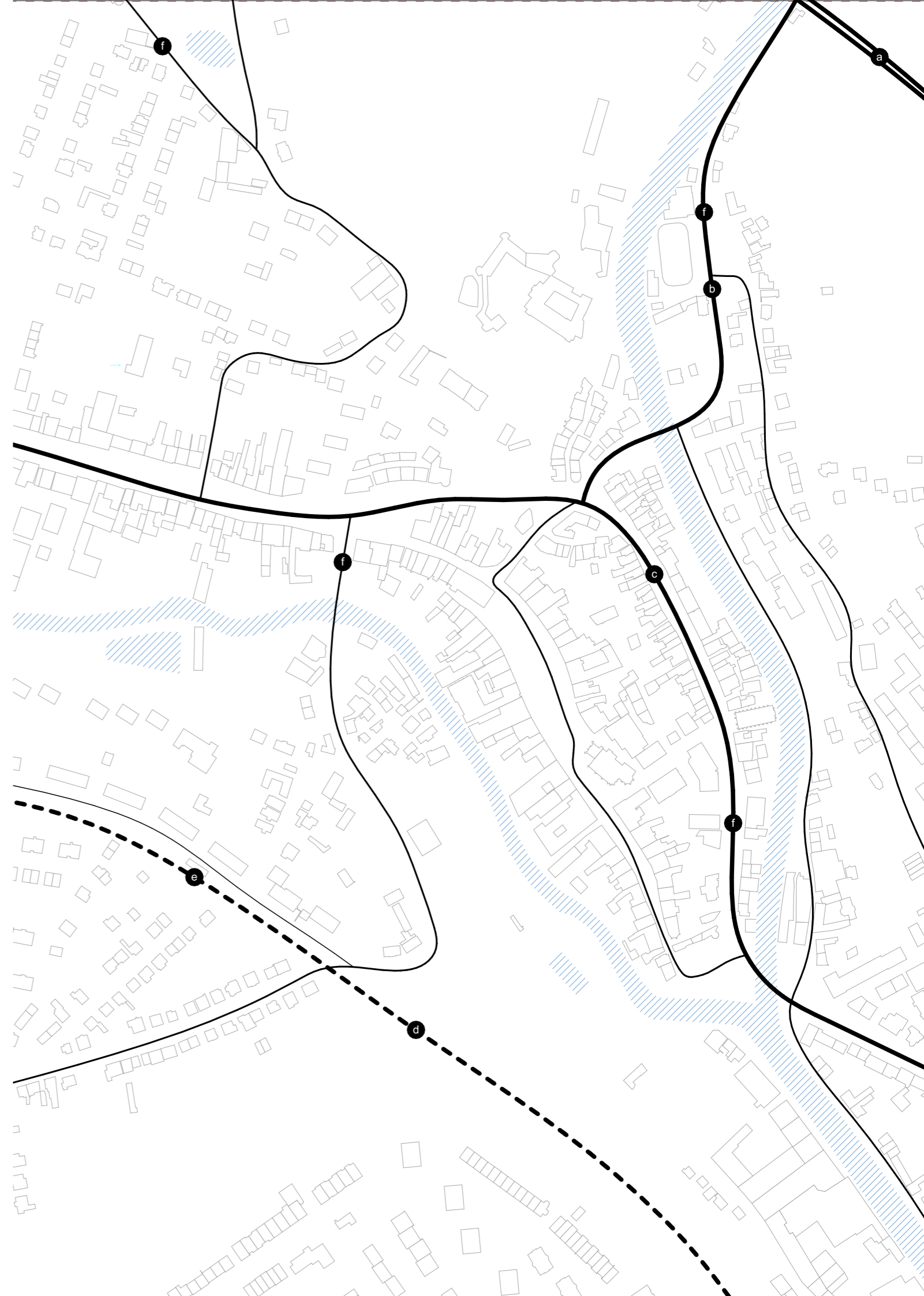

historie města: od počátku 20.století do současnosti

Nad městem se tyčí most Vysočina, který je nejvyšší a druhým nejdelším mostem na trase D1 mezi Prahou a Brnem. Stavba mostu byla zahájena roku 1972 a do provozu byl uveden roku 1978. Územím prochází také krátký úsek silnice II/354 z Ostrova nad Oslavou, dále silnice II/360 v Křížanova do Třebíče, silnice II/354 z Tasova a silnice II/602 vedoucí z Měřína do Velké Bíteše. Katastr obce protíná pak mnoho dalších silnic III. třídy.

Městskou hromadnou dopravu tvoří tři linky autobusů, které vedou do velkých podniků na území města a sousedních obcí patřících pod Velké Meziříčí. Spojení mezi okolními vesnicemi a městy zajišťuje autobusová a železniční doprava.

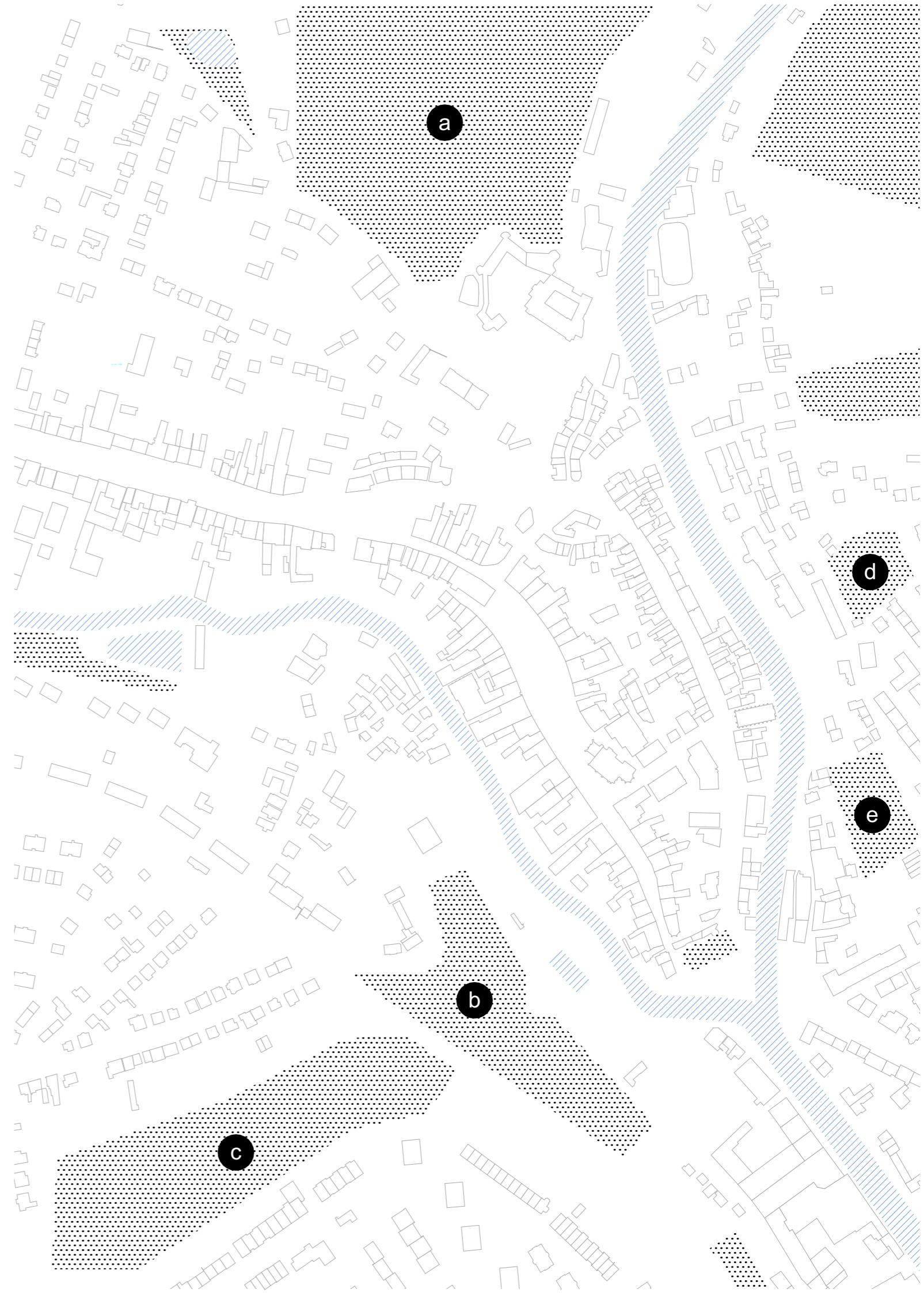
- a: dálnice D1
- b: silnice II/360 z Křížanova do Třebíče
- c: silnice II/602 z Brna do Jihlavy
- d: železniční trať z Křížanova do Náměště nad Oslavou
- e: železniční zastávka Velké Meziříčí zastávka
- f: autobusová zastávka

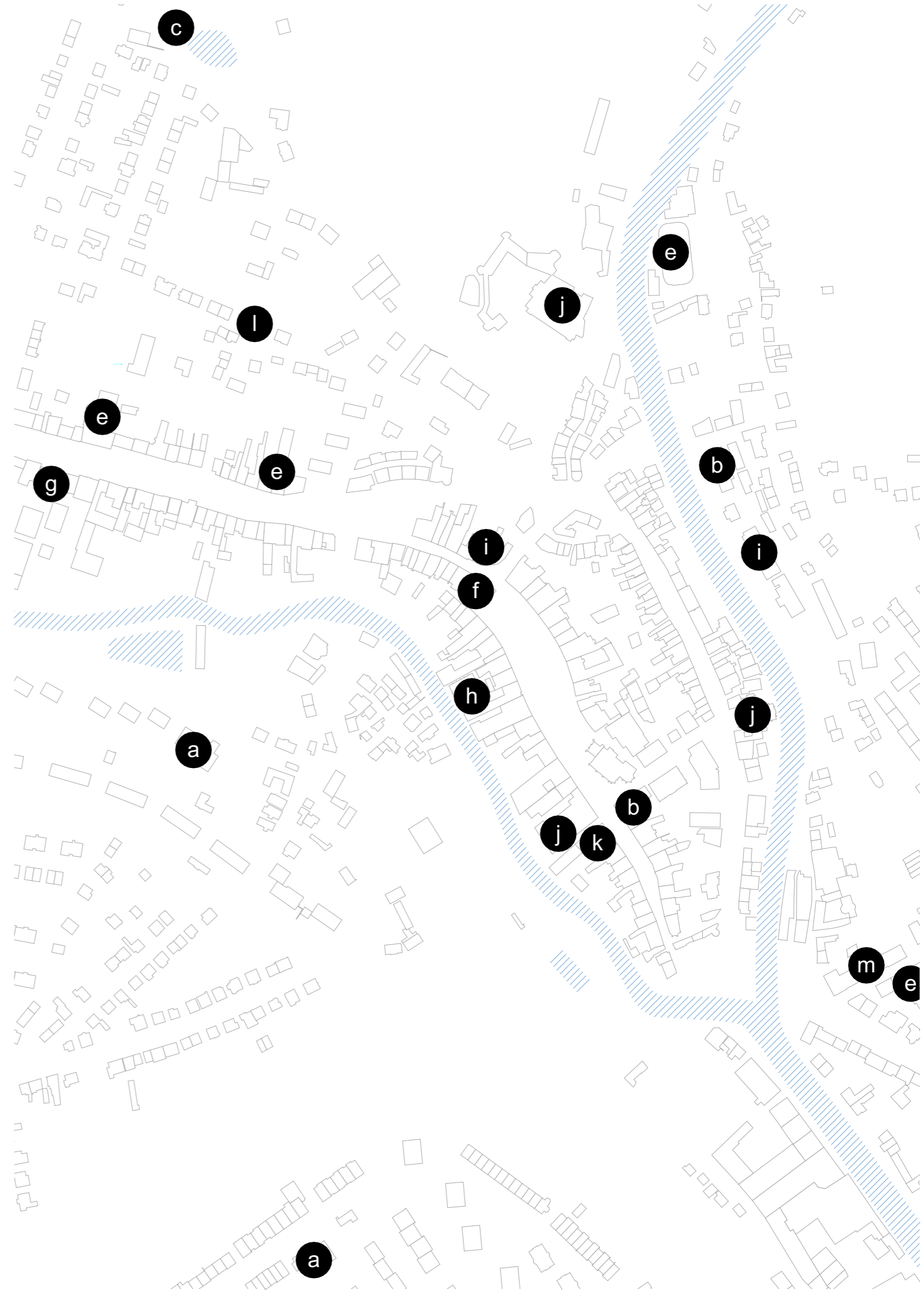
V okolí města je mnoho přírodních zajímavostí, například přírodní chráněné Balinské a Nesměřické údolí. Tyto údolí okolo řek, historické centrum města a lyžařská sjezdovka jsou hlavními turistickými lákadly. Přírodní park Balinské údolí se rozkládá na ploše 440 ha mezi Velkým Meziříčím, Oslavicí, Balinami a Uhřínovem. Jde o údolí meandrující říčky s krátkými strmými svahy, skálami a skupinami balvanů.

Nadmořská výška ve Velkém Meziříčí se pohybuje v rozmezí mezi 425 do 480 m. n. m.

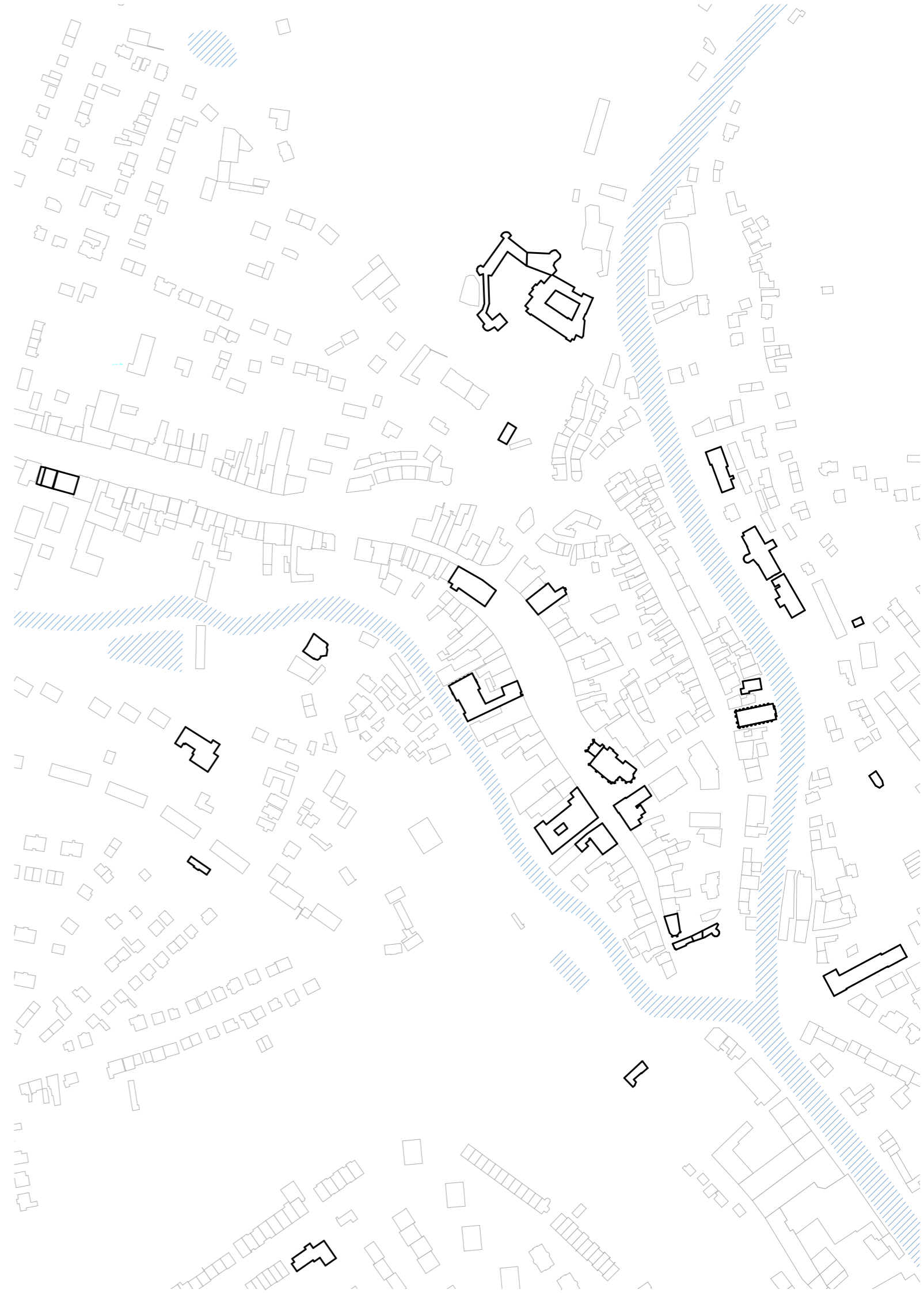
- a: zámecký park
- b: Čechovy sady
- c: Riegrovy sady
- d: židovský hřbitov
- e: hřbitov

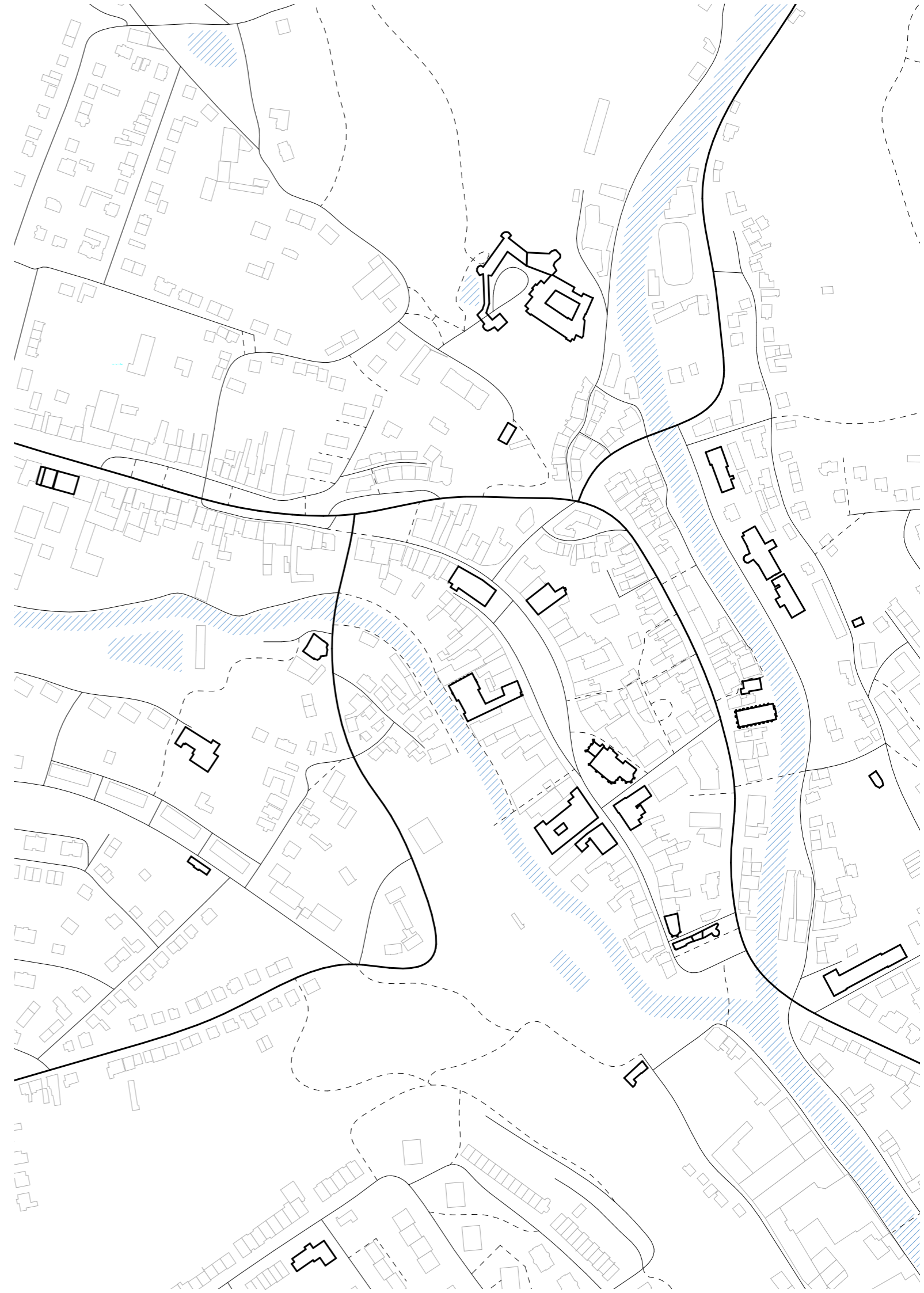
- a: mateřská škola (v ulici Čechova, Sokolovská, Sportovní, Oslavická, Mírová, Nad Plovárnou)
- b: základní škola (v ulici Sokolovská, Oslavická, Školní, Poštovní, ZUŠ)
- + střední hotelová škola Světla
- středná odborná škola řemesel Velké Meziříčí
- gymnázium
- městská knihovna
- d: dětské hřiště
- e: sportovní zařízení (zimní stadion ve Vrchovecké ulici, fotbalové hřiště Na Karlově, sportovní areál poblíž dvou základních škol, sjezdovka a rozhledna na Fajtově kopci, koupaliště, bowling)
- + nová mlynářská cyklostezka o délce 187,8 km, která prochází městem, a na jejíž trase stojí 48 mlýnů
- f: radnice
- g: úřad práce, finanční úřad
- h: kino Jupiter Club
- i: zdravotnické zařízení
- j: galerie, muzeum
- k: dům dětí a mládeže
- l: stanice policie
- m: pošta

analýza: občanská vybavenost, M 1:4000

analýza: významné objekty, M 1:4000

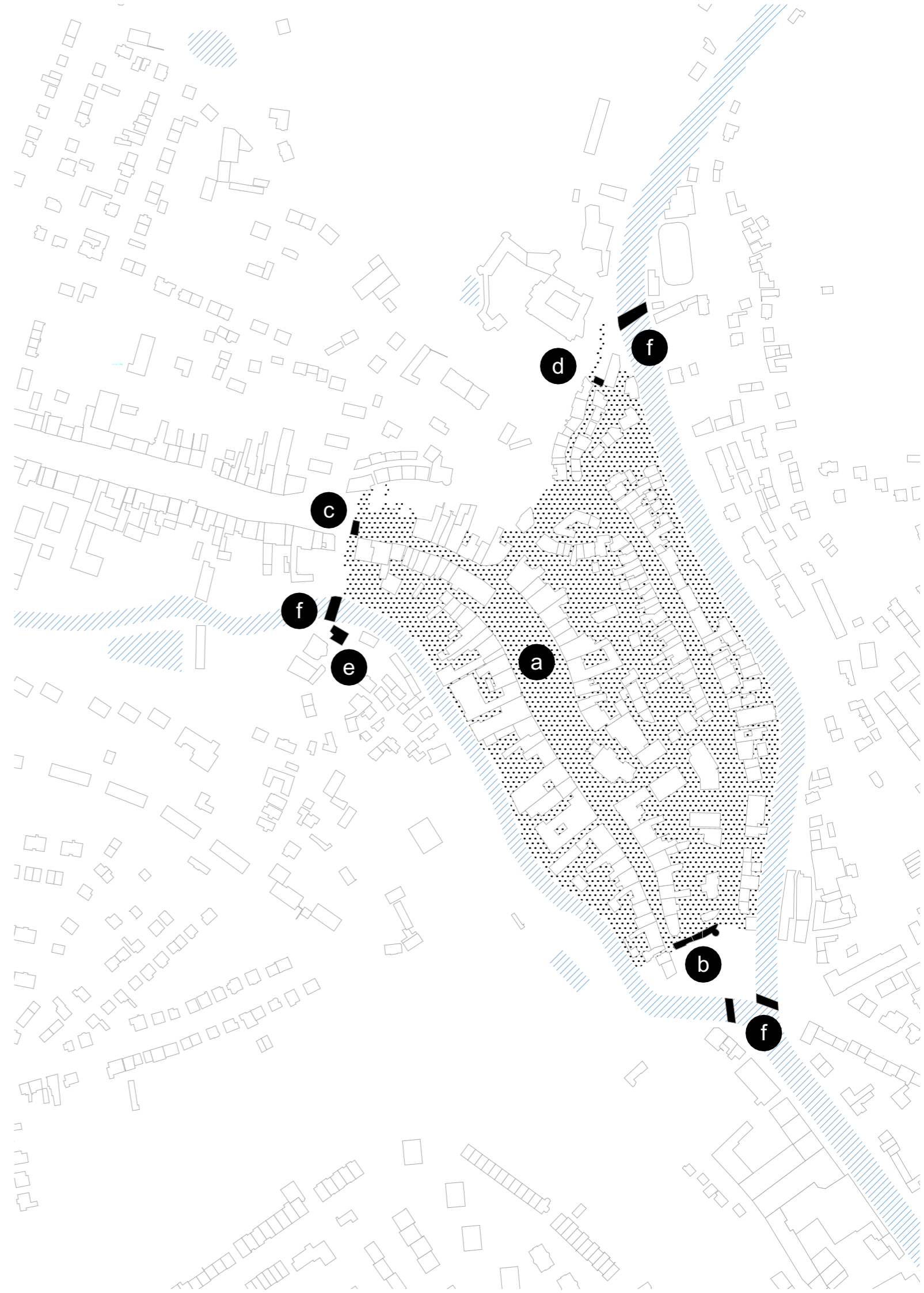

analýza: prostupnost, M 1:4000

Je pravděpodobné, že původní ohrazení města bylo dřevěné, palisádové, a využívalo k obraně i strategické polohy místa mezi dvěma vodními toky. Ve 14. století bylo původní opevnění nahrazeno kamennou hradbou se třemi branami – Horní, Vrchoveckou a dodnes dochovanou Dolní branou. Čtvrtá brána – Malostranská, předsunutá před prstenec hradeb, chránila most přes říčku Balinku. Brány chránila mohutná vrata a padací mosty. Rozvojem města v 16. století byly gotické hradby renesančně upraveny a získaly definitivní podobu.

Dolní brána si dodnes renesanční podobu zachovala. V její blízkosti je zachována část hradeb s kruhovou baštou (dnes součástí rodinného domu). Gotická brána byla vyšší a chránil ji padací most. Asi 1,5 m pod vozovkou se dochoval kamenný práh brány a ve sklepě sousedního domu lze vidět zbytek další části gotického opevnění.

- a: předpokládaná plocha dříve opevněného města
- b: dodnes zachovalá Dolní Brána a zbytek opevnění
- c: dnes zrušená Horní brána
- d: dnes zrušená Brchovecká brána
- e: předpokládaná poloha Malostranské brány
- f: padací most přes řeku

město: bývalé městské opevnění, M 1:4000

a: Michkův palác

Mezi nejstarší a nejzachovalejší domy ve města patří i Michkův palác na Náměstí 77/1. Dům má půdorys písmene L a v jádru je renesanční s rovnou atikou. Průčelí je prolomeno třemi téměř půlkruhovými oblouky, které jsou v současnosti zazděné a opatřené výlohami. Při poslední opravě se zjistilo, že ve zdivu domu /se dochovaly různé střílny a pod omítkou po celém obvodu různé dekorální prvky. V přízemí objektu se nacházejí sloupové klenby.

b: dům na Náměstí 78/2

Dvoupatrový řadový dům s třetím atikovým patrem a zbytky hospodářského zázemi je vystavěn na hloubkové středověké parcele. V jádru gotický dům byl zásadně renesančně přestavěn a následně barokně, klasicistně a novodobě upravován.

c: dům Obecník na Náměstí 79/3

V domě se sgrafitovou výzdobou býval původně obecní pivovar. Na fasádě domu z 16.století jsou mezi okny malby znázorňující lidské ctnosti (spravedlnost, statečnost, sílu, viru a trpělivost). Dále fasádu zdobí výjevy z loveckého života. V jádru je renesanční. Od 19. století se Obecník stal centrem kulturního a společenského života. Dnes je v přízemí restaurace a v patře kanceláře.

d: dům na Náměstí 80/4

Jedná se o jednopatrový měštanský dům s dochovaným dvorním traktem. V jádru renesanční stavba s empírově upravenou fasádou je prolomena asymetricky umístěným půlkruhově zaklenutým vjezdem s rostlinným dekorem.

e: dům na Náměstí 82/6

Jednopatrový řadový dům s ojediněle dochovanými dvorními staveními se nachází v severní frontě náměstí. Objekt gotického původu s pozdějšími stavebními úpravami má první patro vyložené na čtyřech konzolách.

f: dům na Náměstí 84/8

Jedná se o dvoupatrový řadový městský dům s dvorním pavlačovým traktem. V jádru je budova renesanční se secesně upravenou fasádou. V přízemí je prolomena segmentově zaklenutým průjezdem a dvěma vstupy.

g: dům na Náměstí 86/10

Jednopatrový obdélný řadový dům s půdním polopatrem má hladkou fasádu a je v přízemí asymetricky prolomen segmentově zaklenutým průjezdem. Dům na náměstí vlastnil v 16. století stavitel luteránského gymnázia, který si nechal v 1. patře postavit renesanční lodžii.

h: dům na Náměstí 87/11

Barokní jednopatrový nárožní měštanský dům s novodobými úpravami má třikrát zalomené průčelí, kterému vévodí nízký trojúhelný štít a mansardová střecha.

i: kostel svatého Mikuláše

Jedná se o hlavní dominantu náměstí. Kostel je zasvěcen patronu kupců a ochránci před vodním živlem. První zmínka o kostele pochází z roku 1317. Na dnešní gotické podobě s románskými prvky se podepsala řada pozdějších stavebních úprav. Takže původní dvojloďní kostel má dnes asymetrické trojlodí. Věž vysoká 64 metrů je dnes přístupná veřejnosti.

j: luteránské gymnázium

Renesanční palác s vnitřním arkádovým nádvořím na Náměstí 11/13 nechala vystavět roku 1573 paní Alena Meziříčská z Lomnice jako sídlo latinské luteránské akademie. Budova je vystavěna po vzoru Palazzo Pompei ve Veroně. Autorem byl neznámý italský stavitel, který pracoval na renesanční přestavbě zámku ve Velkém Meziříčí. V polovině 17. století byla budova přestavěna na panský pivovar, který zde byl až do poloviny 20. století. Poté zde sídlila základní umělecká škola a knihovna. V současné době je zde muzeum přibližující tři generace umělecké rodiny Kodetů. K vidění jsou zde díla současného malíře Kristiana, jeho Otce Jana i jeho dědečka Emanuela.

k: dům na Náměstí 15/17

Jedná se o jednopodlažní řadový měštanský dům se složitým stavením vývojem. Objekt má novobarokní uliční fasádu z konce 19.století a je v přízemí asymetricky prolomen pravouhlým průjezdem a výkladcem se začleněným vchodem.

l: fara

Jedná se o dům na Náměstí 16/18. Pozdně barokní jednopatrová budova byla vystavěna v letech 1750–1760 na zdivu starší goticko-renesanční stavby. Objekt obdélného půdorysu doplňuje do dvora vysunutě boční hospodářské křídlo.

m: dům Jupiter na Náměstí 17/19

Jedná se o městský jednopatrový dům z období renesance. Se svým atikovým patrem vytváří hmotově výrazný stavební prvek. Průčelí a asymetricky umístěným obloukově zaklnutým průjezdem pokrývá do výše jednoho patra sgrafitová bosáž.

n: dům na Náměstí 19/21

Jedná se o hodnotný městský dům s renesančním jádrem. Jednopodlažní budova má obnovenou sgrafitovou výzdobu průčelí. V přízemí jsou psanička a v patře kobercové vzory. Asymetricky umístěný vstup je segmentově zaklenutý.

o: dům na Náměstí 20/22

Jednopatrový dům na náměstí s renesanční sgrafitovou fasádou tvořili se sousedním domem dříve jeden celek. Sloužil k ubytování panských úředníků, nebo například rektora luteránského gymnázia.

p: dům U Anděla na Náměstí 24/25

Jedná se o hloubkově orientovaný měštanský dům. Dvoupodlažní budova má pozdně gotické jádro a zčásti dochovanou původní dispozici. Novodobě upravená fasáda má asymetricky prolomený segmentově zaklenutý průjezd.

q: dům na Náměstí 25/26

Jednopatrový řadový dům obdélného půdorysu má mírně zalomené průčelí vystavěné v 19. století na základech staršího domu. Přízemí je polomeno pravouhlým výkladcem a vstupem v kamenném ostění.

r: radnice

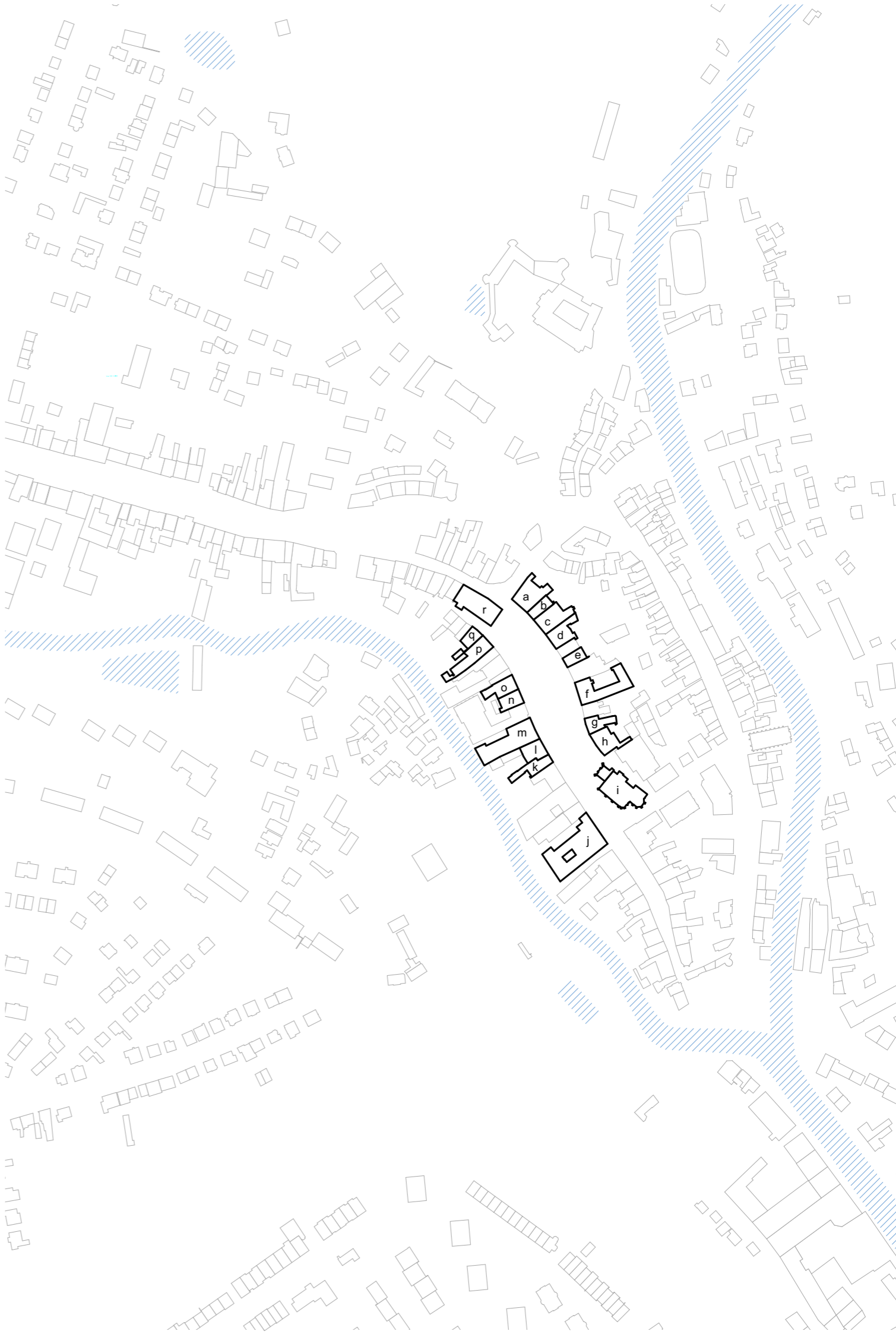
V 15. století koupili konšelé dům v čele náměstí i se sousedními domem a přestavěli ho na novou radnici. V přízemí se zachoval klenutý mazhauz s malovanými lamenty na klenbách. Dnešní zasedací místnost zdobí gotický dřevěný strop. Městská správa v něm sídlí dodnes.

+ socha svatého Jana Nepomuckého

Je umístěna na soše na Náměstí a pochází přibližně z roku 1720. Sloup se sochou je uprostřed balustrové ohrádky. Ve vrcholu vysokého žulového sloupu je osazena pískovcová plastika světce v nadživotní velikosti s typickými atributy.

+ kašna se sochou svatého Floriána

Svatý Florián měl za úkol chránit město před požárem. Renesanční kašna se sochou na náměstí pochází již z 16. století. Je kamenná s šestibokou nádrží, ozdobena barokní sochou. Do roku 1890 byla socha kamenná a pak byla nahrazena litinovou.

město: náměstí, M 1:4000

a: dům v ulici Komenského 118/3

Jednopatrová řadová budova obdélného půdorysu je v jádru pozdně gotická. Z části dochovaná původní dispozice prošla mnohočetnými úpravami. V průčelí je prolomena hrotitě zaklenutá brána do průjezdu.

b: dům v ulici Komenského 9/4

Jedná se o panský dům Kozlových z Kozlova. Jednopatrový řadový dům gotického původu má hloubkově dvouraktové dispozice. Jsou dodnes zachvány cenné gotické portály a v interiéru renesanční a barokní klenby.

c: dům v ulici Komenského 119/5

Jednopatrový řadový dům s původní gotickou dispozicí byl v 16. století renesančně přestavěn a později klasicistně upraven. Uliční průčelí, které je v patře čtyřoké, je asymetricky prolomeno půlkruhově zaklenutým portálem s klasicistními vraty. Mírně obloukový průjezd je zaklenutý renesanční křížovou klenbou. Ve dvoře se dochovala dřevěná pavlač.

d: dům v ulici Komenského 8/6

Jedná se o městský dům s pozdně gotickým jádrem. Má asymetricky umístěný hrotitý zaklenutý vstup do průjezdu.

e: dům v ulici Komenského 120/7

Jedná se o městský jednopatrový dům s dochovanou původní dispozicí. Mírně zalomené uliční průčelí s hladkou fasádou je asymetricky prolomeno půlkruhově zaklenutým vjezdem s patníky.

f: dům v ulici Komenského 6/10

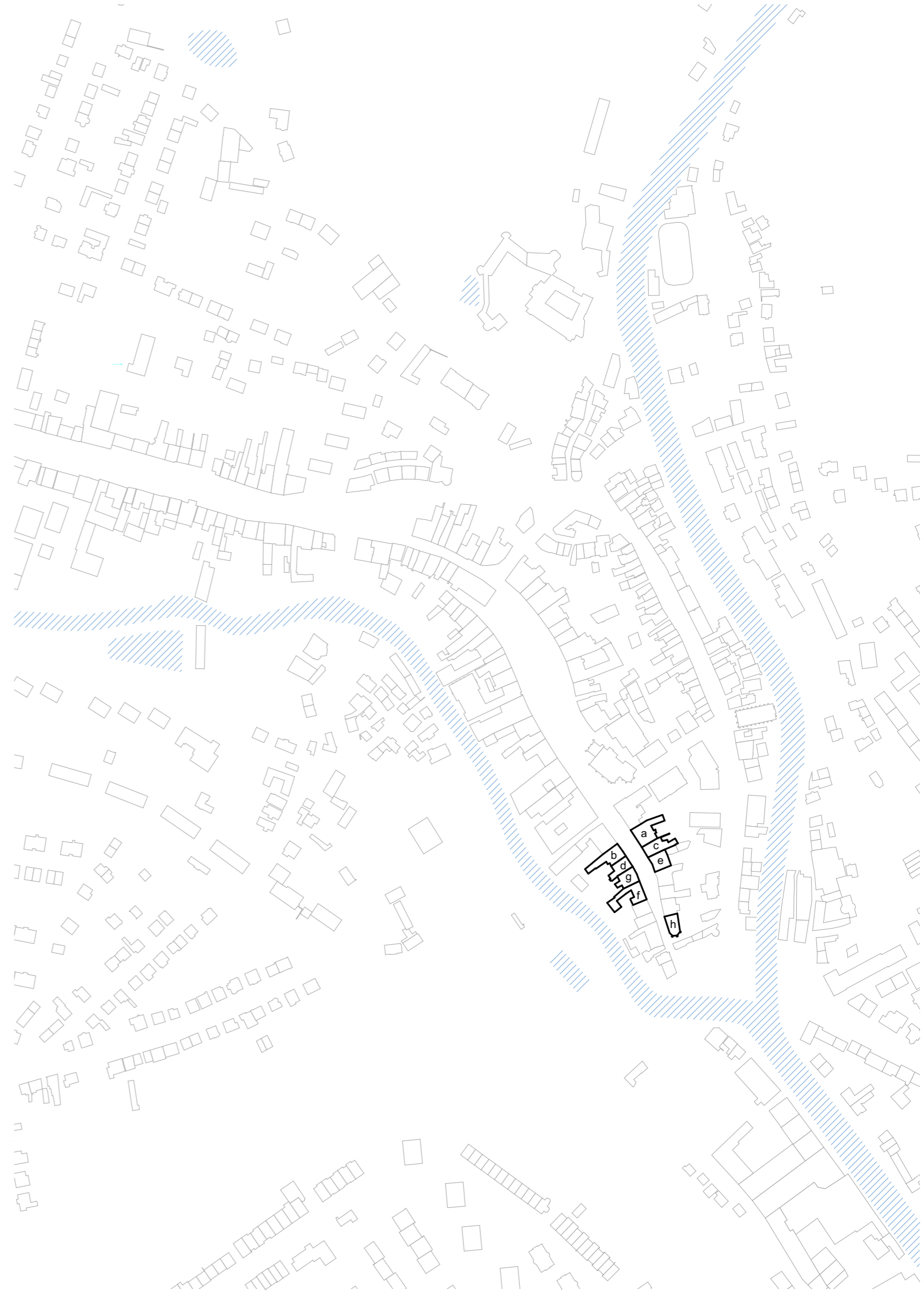
Jedná se o klasicistně upravený jednopatrový dům s renesančním jádrem. Objekt obdélného půdorysu s plasticky členěnou uliční fasádou je asymetricky prolomen hrotitě zaklenutou vstupní bránou.

g: dům v ulici Komenského 7/8

Řadový jednopatrový dům obdélného půdorysu má pozdně gotické jádro. Mírně zalomené uliční průčelí s hladkou fasádou je v přízemí prolomeno asymetricky umístěným hrotitě zaklenutým portikem s patníky.

h: špitál s kostelem svatého Kříže

Špitální kostel sv. Kříže založený ve 14. století má jednu ze stěn do ulice Komenského. Původní gotický kostel u Dolní brány sloužil jako pohřební místo pánů z Lomnice a Mezíříčí. Sousední budova sloužila v minulosti jako špitál nebo také starobinec patřící ke kostelu.

město: ulice Komenského, M 1:4000

Přibližně v místě dnešní křižovatky ulic Vrchovecká a Novosady v minulosti začínalo Židovské město. Původní ulice Vrchovecká byla mnohem užší a pokračovala pod hradem ulicí Podhradí, takže Židovskou čtvrtí neprocházela. Hlavní domy židovského ghetta byly v ulici Novosady, U Vody a v ulici Poříčí, kde byly umístěné četné klihárně židovských majitelů. V zástavbě jsou dodnes k vidění charakteristické rysy středověkého stavění. Jsou to například tzv. prampouky, což jsou rozpěrné oblouky, které zadržují tlak zdiva v úzkých uličkách. Při projití uličkou K Haltýři se ocitneme v místech, kde dříve tekla mlýnská strouha, oddělující židovské město od křesťanského. Židovské město mělo dovoleno mít jen stabilní počet domů, a proto se často domy sdružovaly a měly pouze jeden společný vchod. Dodnes úzká ulička Fortna vedla na Náměstí a bývala v noci uzavírána vraty. Ulice Novosady byla dříve neprůjezdné podélné náměstí s vlastní kašnou. Po obou stranách stály dvoupodlažní domy s obchody a dílnami orientovanými do ulice. Ve východní čtvrti leželo správní i náboženské centrum židovské obce. Všechny židovské domy mají dodnes čtyřciferné popisné číslo začínající číslem jedenáct.

a: židovský dům v ulici Novosady 1144/83

Mezi starou a novou synagogou stojí dům, který sloužil od roku 1788 jako židovská škola a bydlení pro učitele ve škole.

b: židovský dům v ulici Novosady 1147/77

Dům vedle staré synagogy sloužil jako bydlení pro synagogálního sluhu šámese. Ten pracoval v synagoze jako údržbář nebo také jako správce. Ve sklepe domu byla umístěna rituální lázeň mikve. Dům je do dnešní doby rampouchem opřen o Starou Synagogu.

c: židovský dům v ulici Novosady 1191/11

V jádru renesančně jednopatrový dům s klasicistními úpravami je hloubkově orientovaný. Má centrální klenutou chodbu a hladké uliční průčelí, které je v krajní ose prolomené segmentově zaklenutým vstupem.

d: židovský dům v ulici Novosady 1156/63 a 1152/67

Jde o organicky srostlý domovní komplex židovských domů v bývalé židovské čtvrti, který byl postaven na středověké hloubkově orientované parcele. Dvojice funkčně propojených dvoupodlažních domů má společný vstup klenutý průjezdem. Mají rozdílně řešené uliční fasády a okna v různých výškových úrovních, takže působí jako dva zcela samostatné objekty. Dispozice se však vzájemně prolínají. Domy jsou částečně podsklepené, sklepy jsou zaklenuty. Klenuté jsou i dvě obytné místnosti v zadním traktu přízemí. S pozdně barokními úpravami patrně souvisí plackově klenby v prvním patře, původně s ornamentální rostlinou výmalbou. Při klasicistní úpravě v 19. století byl postaven reprezentativní sál, byly vyměněny výplně otvorů a podlahové krytiny, změněno uliční průčelí. Do dnešní doby se také dochovalo hlavní kamenné schodiště, vestavěné niky, různorodé klenby, mohutné komínové těleso s pecí a mnoho interiérových detailů.

e: stará synagoga

Stará synagoga z konce 17. století stojí osamoceně v zákoutí domů mimo uliční čáru a nahradila nejstarší Malou synagogu, z které do dnes zůstali pozůstatky zdi vedle Staré synagogy. Ta stojí na břehu řeky Oslavy a je postavená mírně nakoso, aby byla dodržena orientace svatostánku a směřovala k východu. V interiéru se nachází muzejní expozice věnovaná historii a památkám židovské obce.

f: nová synagoga

Nová synagoga byla postavena v novogotickém slohu podle projektu vídeňského architekta Augustina Propopa vedle Staré synagogy u řeky Oslavy. Lze najít jistou inspiraci synagogou na Roonstrasse v Kolíně nad Rýnem. Budova byla postavena z neomítnutých červených a černých cihel. Okna byla zdobena barevnými vitrážemi se symbolem Davidovy hvězdy a nad vchodem byly umístěny hebrejské citáty z Bible. Základní kámen byl položen v roce 1868 na místě dvou křesťanských domů za hranicemi bývalého židovského ghetta.

g: židovský dům v ulici U Vody 1196/4

V jádru renesanční, klasicistně upravený jednopatrový nárožní řadový dům s původní dispozicí je součástí organicky srostlého bloku. Objekt je zastřešen mansardovou střechou a má na severní straně dřevěnou pavlač.

h: židovský dům v ulici U Vody 1195/8

Jednopatrový klasicistní dům vystavěný na straších, patrně pozdně gotických základech je v prolínající řadové zástavbě bývalého židovského města. Objekt s hladkou uliční fasádou kryje mansardová střecha.

i: židovský dům v ulici U Vody 1187/14

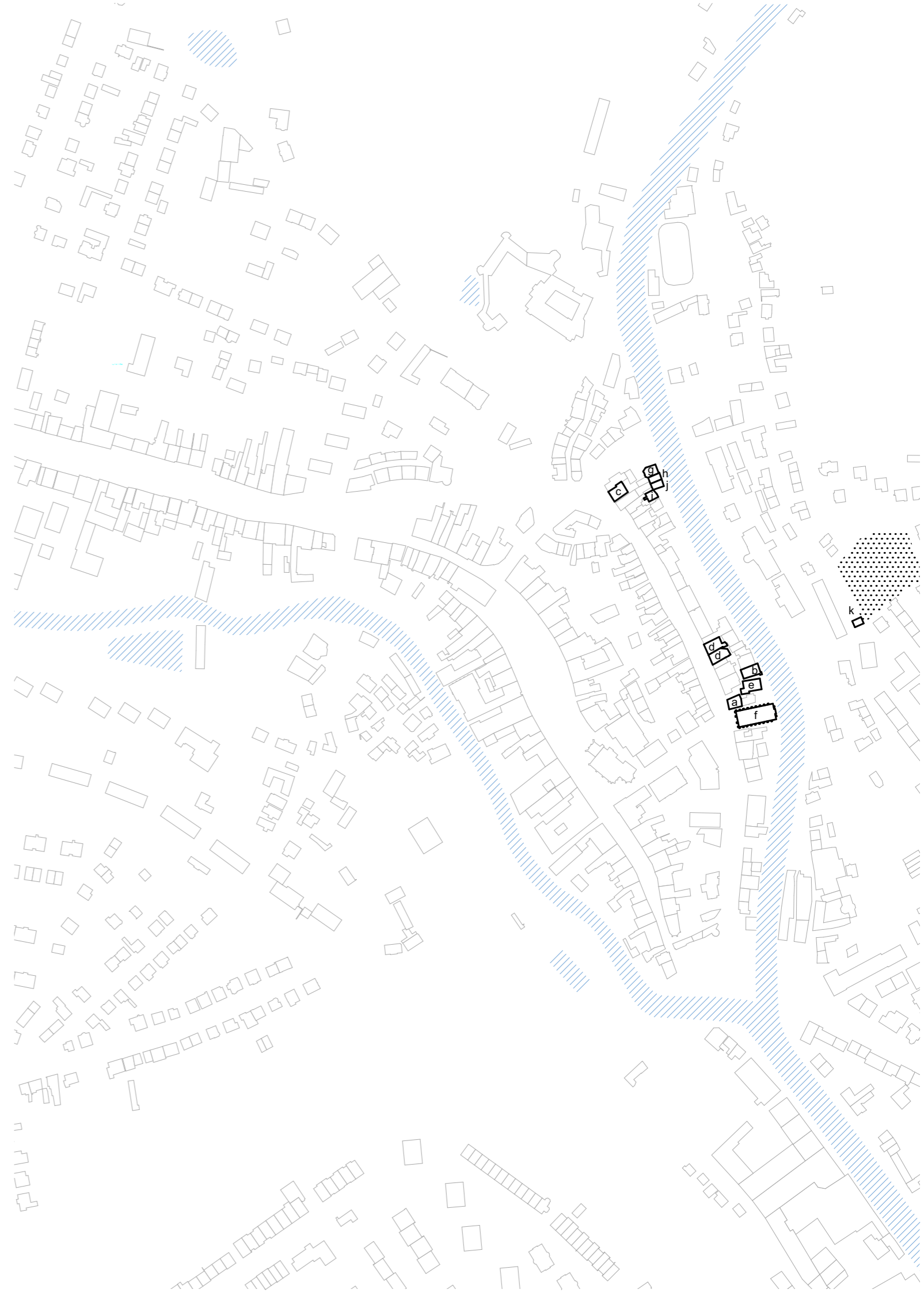
Jednopodlažní řadový dům s dochovanou původní dispozicí a pozůstatky středověké hradební zdi ve hmotě objektu je součástí kompaktního bloku zástavby bývalého židovského ghetta. Budovu kryje sedlová střecha s bočním štítem.

j: židovský dům v ulici U Vody 1188/12

Jedná se o židovský dům na konci řady domů, kde zůstal do dnešních dnů klenutý průchod, tzv. žubr. Dnes je velmi nízký, protože v průběhu let došlo k výraznému zvednutí terénu.

k: židovský hřbitov

Nachází se zde více než 1300 hrobů s kamennými náhrobký. Nejstarší z nich je datován do roku 1677. K areálu náleží také novorománská obřadní síň. Hřbitov umístěný ve svahu a celý obehnaný zdí zde fungoval až do 2. světové války.

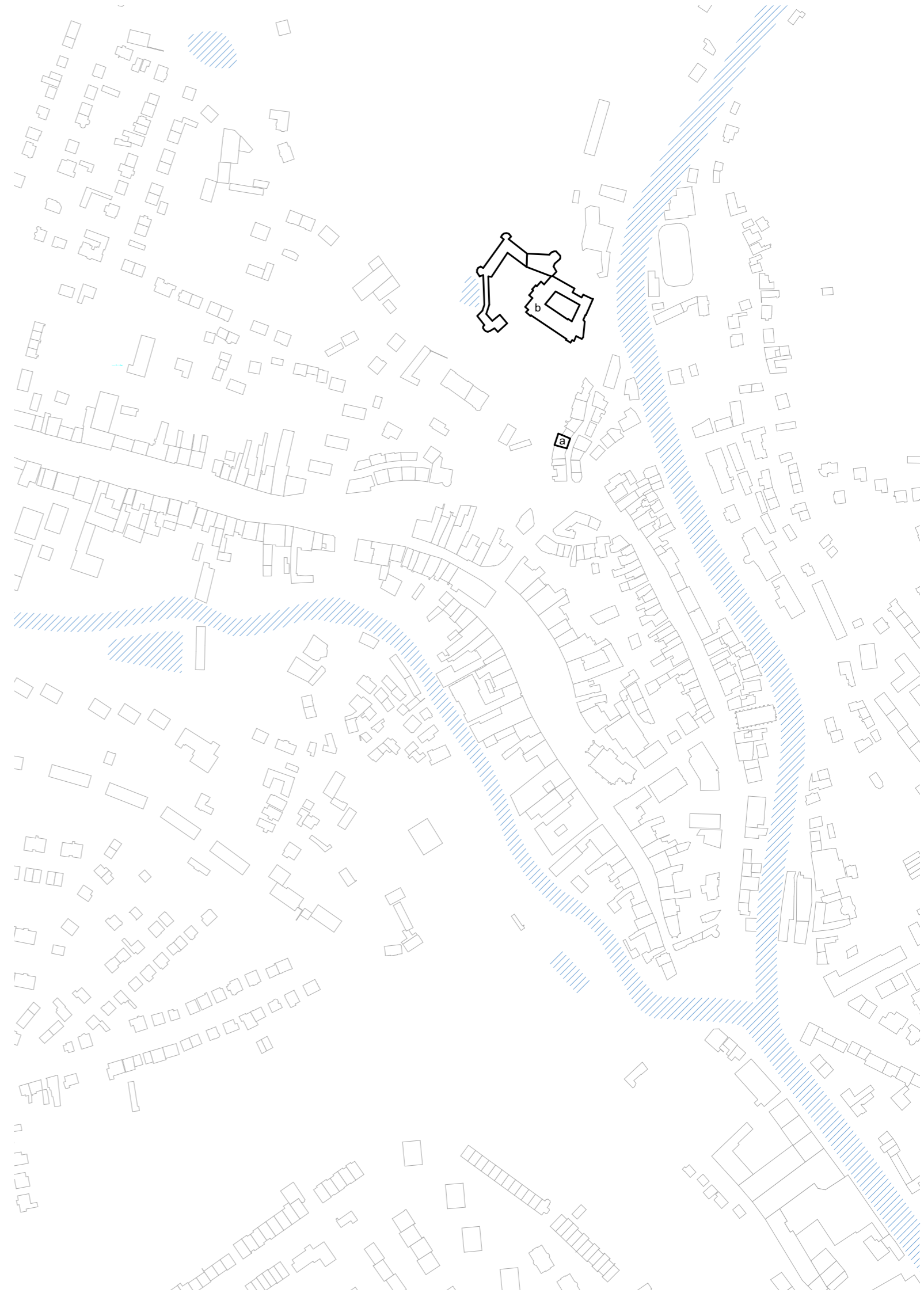
město: bývalé židovské město, M 1:4000

a: městský dům v ulici Podhradí 60/7

Jednopatrová řadový dům z počátku 18. století se nachází na stupňovité středověké parcele pod skalním srázem. Původní dům z konce 14. století byl zcela zničen při požáru v roce 1713. K areálu domu náleží úzký zpevněný dvůr s přístavkem kůlny, podzemní prostory tesané ve skále a kamenné terasy. Dochovala se renesančně hřebínková klenba, barokní placka a další valené klenby. Tento dům je pravděpodobně jeden z posledních v lokalitě, který si zachoval půdorysnou a hmotovou podobu z doby své výstavby.

b: zámek

Jeden z nejstarších kamenných šlechtických hradů na Moravě byl na skále nad řekou Oslavou postaven kolem roku 1230. Románsko-gotický hrad byl v 16. století přestavěn na renesanční zámek, po požáru roku 1723 získal barokní vzhled. Dodnes se zachovaly pozůstatky valového opevnění s baštami a branskou věží. Dnes je v zámku umístěno muzeum. Obnoven je také zámecký park s dřevěným krytým mostem, který sem byl přenesen roku 1986 z Krásnévsí.

město: zámek a podhradí, M 1:4000

a: Malostranský mlýn

Mlýn na pravém břehu řeky Balinky byl v minulosti též označován jako Buchtovský nebo Jarolímův. První písemná zmínka o mláně je z roku 1588. Mlýn byl přízemný, spojený s obytnou částí. Náhon k němu byl dlouhý 920 metrů a samotný mlýn měl tři vodní kola. Téměř úplným zbořením a výstavby nové budovy roku 1904 mlýn zanikl a vznikla zde Jelínkova vila pojmenována po svém majiteli. Z původního mlýnského náhonu vznikla vodní elektrárna s Francisovou turbínou. Dnes je ve vile hotel s restaurací.

b: Hornoměstská rychta v ulici Hornoměstská 357/25

Dům na jednom z nejstarších předměstí Horní Město, které vzniklo 1387 s vlastní samosprávou, bylo sídlem hornoměstského rychtáře. Hmotově výrazný jednopatrový renesanční dům s mladšími barokními úpravami má plasticky členěné uliční průčelí. Předstupuje přes něj dvouosý asymetricky umístěný rizalit s podloubím.

c: dům v ulici Hornoměstská 419/12

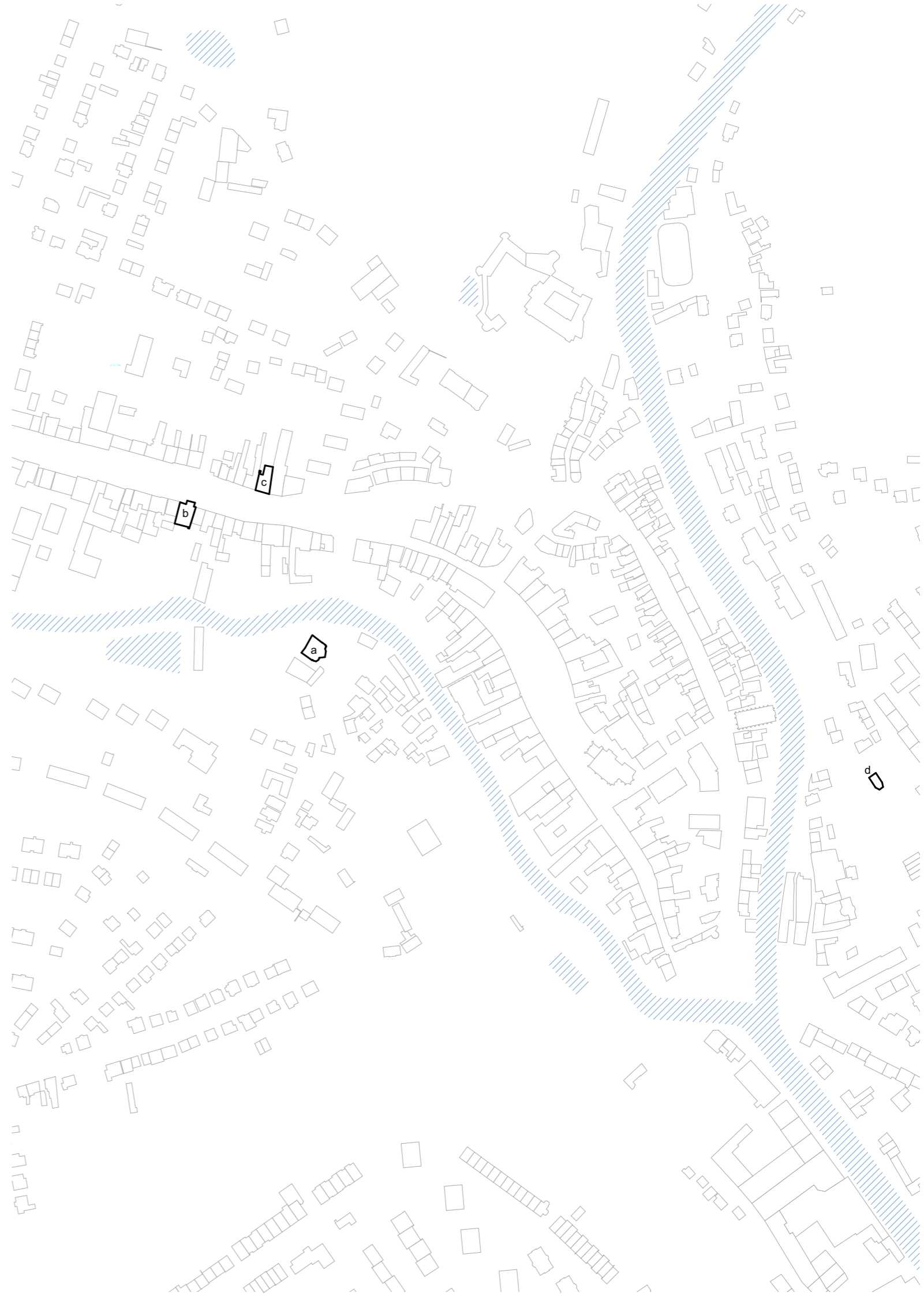
Dvoupodlažní řadový dům na bývalém předměstí Horní Město je pojat velkoryse a je doplněn výrazně protáhlou zahradou. Obdélný dům s členěným průčelím a dvorním křídlem ukrývá velmi dochovaný interiér. Pozdně klasicistní dům na hloubkové parcele je částečně podsklepený, podélně okapově orientovaný do ulice. Členění na průčelí je pětiosé, zdobené kvádrou rustikou, s průjezdem na levé straně fasády.

d: kostel Nejsvětější Trojice u hřbitova

Moráňský hřbitov byl založen v 16. století společně s kostelem v souvislosti s morovou epidemií ve městě. Pochovávalo se zde do 50. let 20. století. Hodnotné zde jsou litinové kříže, které se nad hroby dochovaly. Kostel Nejsvětější Trojice je v jádru pozdně gotický.

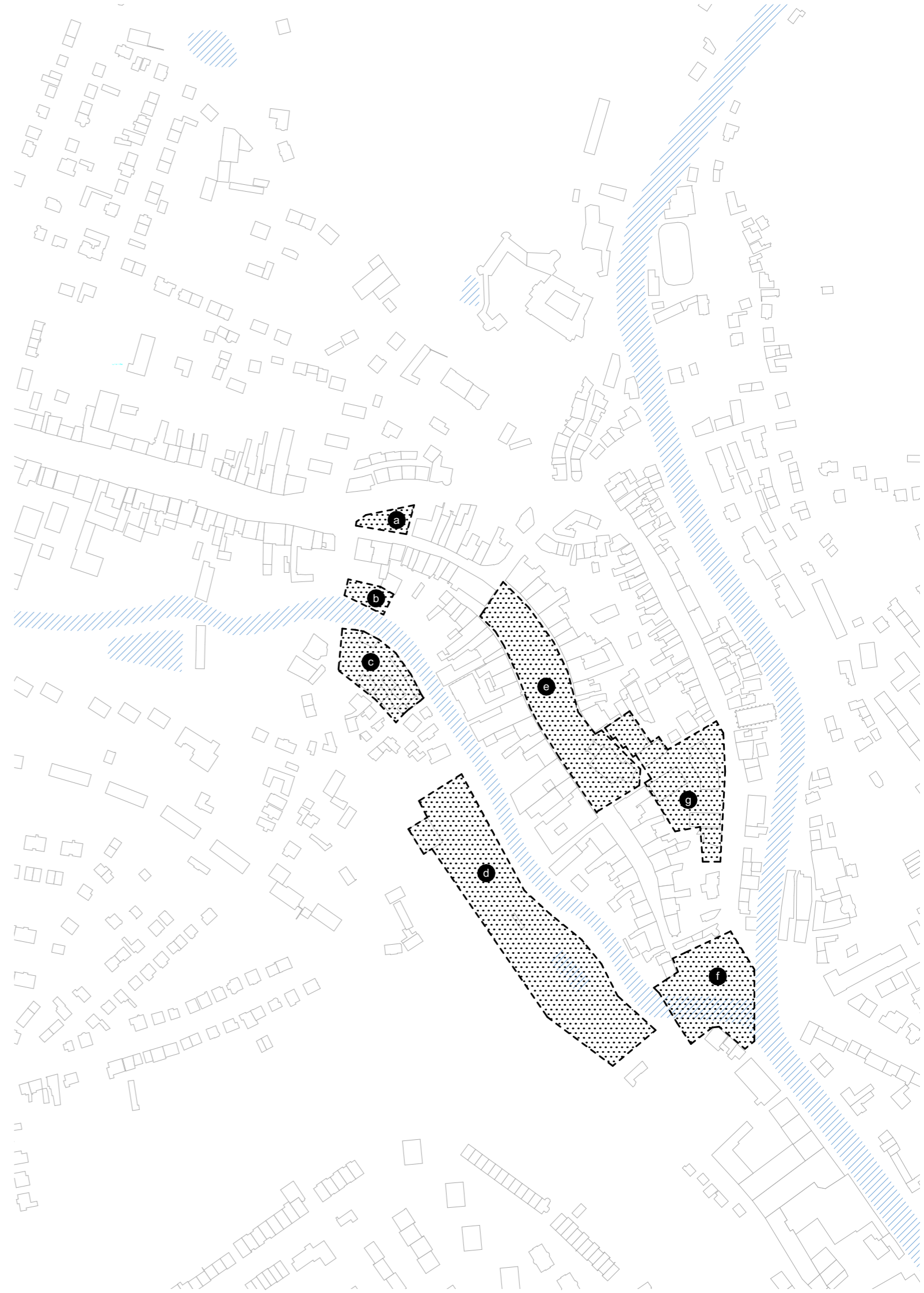
+ sýpka v ulici Ke Třem křížům 1234/2

Jedná se o raně barokní panskou sýpku postavenou v letech 1670-1690. Čtyřpatrová sýpka je na odlehlé parcele nad zámekem. Mohutný objekt a armovanými nárožími ukončuje profilovaná římsa nesoucí sedlovou střechu s trojúhelnými štíty.

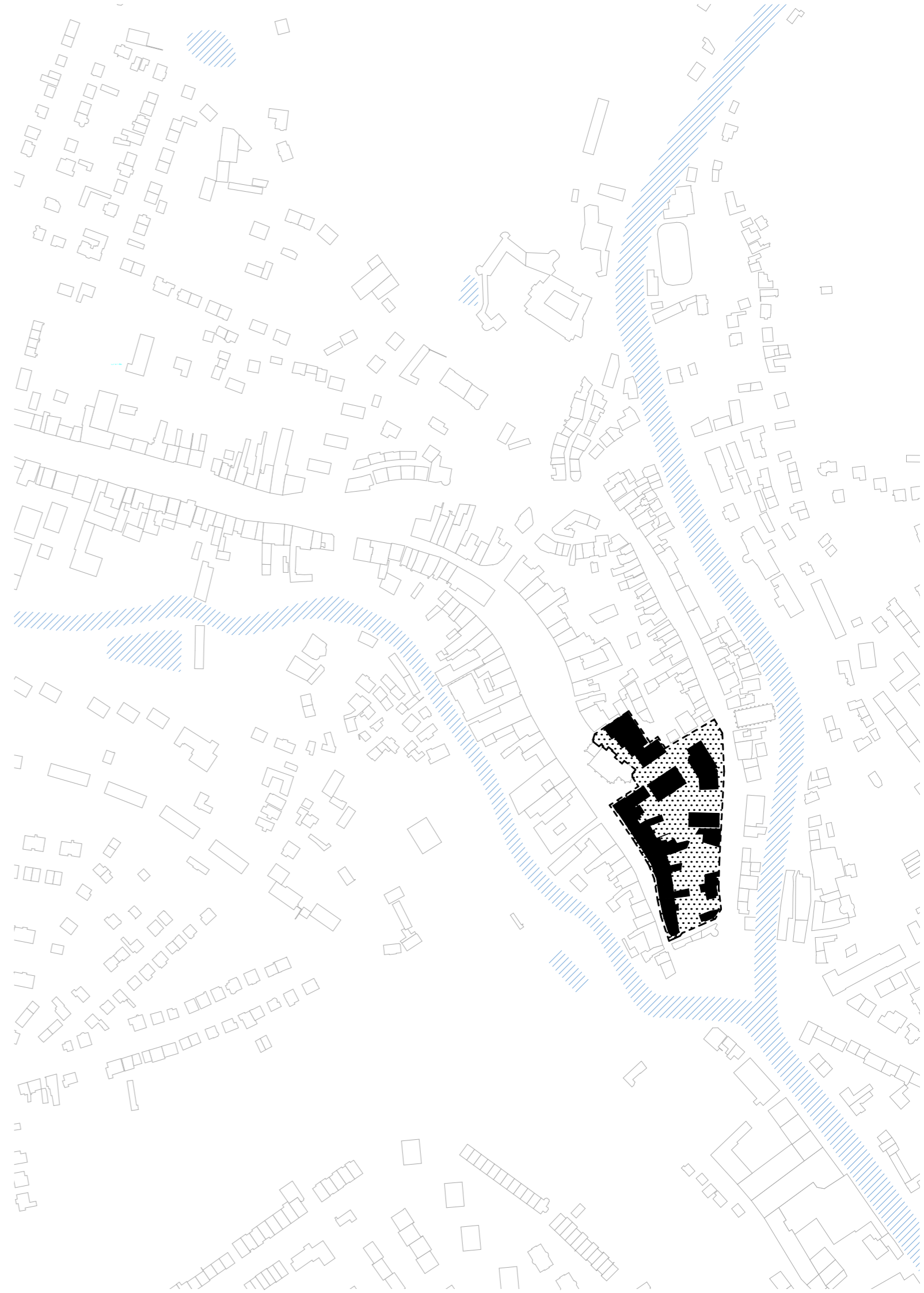

město: bývalé předměstí, M 1:4000

- a: chybějící dům na nároží ulic Radnická, Pod Hradbami a Třebíčská
- b: nereprezentační vjezd do historické části města v místě bývalé městské brány
- c: nevyužitý potenciál místa u bývalé městské brány v blízkosti řeky Balinky
- d: volná nevyužitá plocha s napojením na hlavní náměstí s chátrající budovou
- e: nevhodné dopravní řešení náměstí, nedostatečný mobiliář a nevhodné povrchové materiály
- f: nevyužitý potenciál u soutoku dvou řek, Oslavy a Balinky, těsně za bývalými hradbami města
- g: nekompaktní blok nevhodné zástavby mezi ulicemi Kostelní a Novosady

potenciální místa pro další rozvoj, M 1:4000

vytyčení řešeného území, M1:4000

Vybraná lokalita k řešení je vymezena ulicí Komenského na západě, ulicí Kostelní na severu, ulicí Novosady na východě a ulicí U Bašty na jihu. Jde o jižní část města, která byla dříve v prstenci městských hradeb a která sousedila s dodnes zachovanou Dolní bránou. Oblastí dříve protékal městský náhon, který odděloval křesťanskou část města od židovské a který je v současné době zatrubněný. Nejvýznamnější stavbu lokality je kostel svatého Kříže ze 14. století v jižním cípu řešeného území. U původně špitálního kostela se do dnešních dnů zachovala část zahrady, která ke starobinci přiléhala. Ulice Komenského se vyznačuje kompaktní zástavbou na středověké parcelaci. Některé z domů mají dochované gotické jádro a jsou dnes kulturní památkou vyhlášené městské zóny. Nejvyšším objektem v území je základní škola na rohu ulice Kostelní a Komenského s přilehlou tělocvičnou z druhé poloviny 20. století.

Lokalitu negativně poznamenala úprava ulice Novosady, která je podřízena dopravě a která byla dříve centrem židovského města. Malebnost sevřeného náměstí je nenávratně pryč. Původní dvoupodlažní zástavba byla v této oblasti nahrazena jednopodlažními sklady, garážemi a prodejnou potravin nerespektující charakter místa. Polovina parcel přiléhající k ulici Novosady je dodnes prázdných. Lokalita je kvalitní především díky své blízkosti centra, dlouhé historii a návaznosti na soutok řeky Oslavy a Balinky.

lokalita: stávající situace, M 1:1000

Jedním z typických rysů řešeného území je jeho rub a líc, který je značně odlišný. Na jedné, lícní, straně kompaktní bytová zástavba s doplňujícími funkcemi v parteru, která je navíc historicky hodnotná. A na druhé, rubové, straně je to nehomogenní zástavba přiléhající k ulici Novosady, která je tvořena solitéry dočasného charakteru (sklady a garáže) a prázdnými parcelami.

- a: základní škola s tělocvičnou
- b: bytový dům / rodinný dům s aktivním parterem
- c: bytový dům / rodinný dům
- d: obchod
- e: sklady, garáže, hospodářské stavby, objekty technického zabezpečení
- f: církevní stavby

- 1: město Velké Meziříčí
- 2: akciová společnost, společnost s ručením omezeným, družstvo
- 3: soukromý vlastník
- 4: římskokatolická církev

lokality: rub a líc, M 1:1000

Pro tuto lokalitu je typické drobné měřítko stávajících staveb, které mají z velké části gotické jádro a dodnes zachovanou středověkou parcelaci. Kompaktnost ulice Komenského a severní části ulice Novosady nad řešenou lokalitou jsou typickými příklady historické zástavby. Celá tato část, která se dále vyznačuje nízkou podlažností (dvě, maximálně tři nadzemní podlaží) a šikmými střechami, je součástí městské památkové zóny. Pro obdobné bloky, které si dochovaly svoji jednotnost a leží na sever od řešené lokality, je dále charakteristická pěší prostupnost skrz blok přes úzké uličky a průchody.

Dalším často vyskytujícím se principem je nepravidelné rozmístění zelených dvorků v husté zástavbě, která souvisí s prostupností a obohacuje tak prostory o zajímavá zákoutí. Podél ulice Novosady je snaha o kultivaci povrchů a novou výsadbu dřevin, která v pravidelných intervalech lemuje silnici na obou stranách. Stromy vysázené mezi stávajícími parkovacími místy ukazují, co je pro město důležitější. Tradici v centru města má aktivní parter, který je v přízemí téměř každého domu.

Jedním z cílů projektu je opětovné dodržení uliční linie v ulici Novosady a obnovení průhledové osy mezi bývalým luteránským gymnáziem a Novou synagogou, která je v současné chvíli přerušena vystupujícím objektem prodejny potravin.

vlevo nahoře: kompaktnost ulice Komenského, r. 2021

vpravo nahoře: typické pěší průchody a uličky, r.2021

vlevo dole: přerušovaný průhled od bývalého luteránského gymnázia, r.2021

vpravo dole: Nová synagoga, r.2021

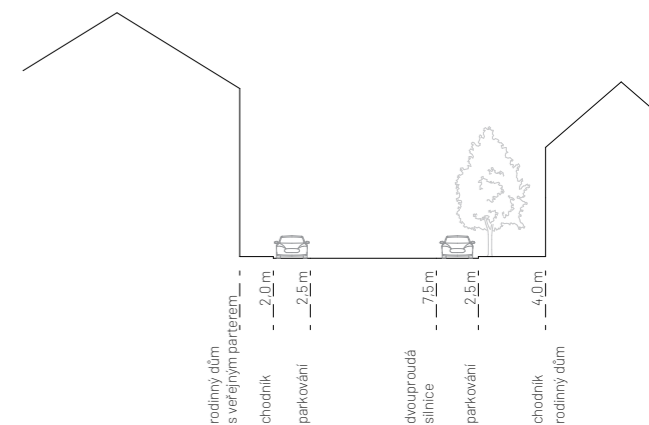
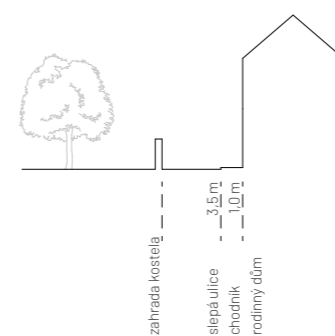
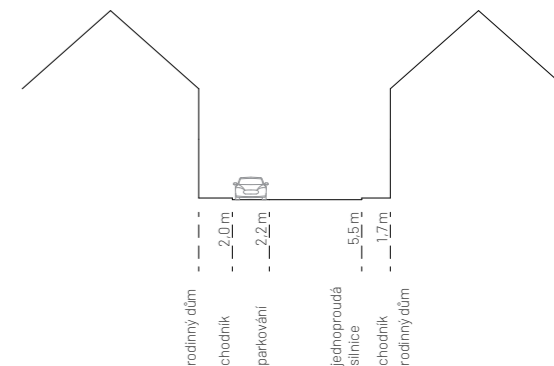
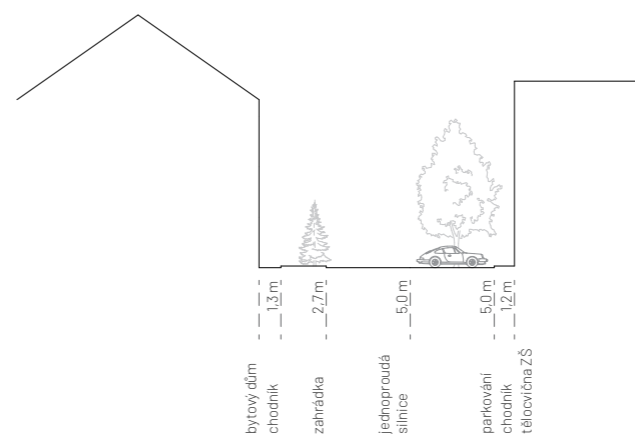

lokalita: principy

Dopravní situace je v centru města již několik let ustálená. Na náměstí se vjíždí z jeho severní části, je průjezdné a vyjíždí se pod Dolní bránou v jižní části ulici Komenského. Ve středu i na okrajích náměstí jsou parkovací stání, jejich počet je však nedostatečný. Město plánuje v budoucnu zřídit velké parkoviště na západ od centra, přes řeku Balinku. Toto parkoviště však není v řešeném území projektu. Podélná parkovací stání jsou v ulici Komenského a Novosady. Zde se v poslední době objevuje trend výsadby stromů mezi parkovací místa. Ulicí Novosady také projíždí autobus a jedna ze zastávek je v těsné blízkosti řešeného území.

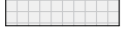

V návrhu se počítá se zachováním stávající dopravní situace. Ulice Kostelní nebude ani nadále průjezdná z náměstí na ulici Novosady. Ulice Komenského zůstane jednosměrnou komunikací. Ulice u Bašty bude slepá a pouze pro využití majitelů třech stávajících rodinných domů. V ulici Novosady zůstane obousměrný provoz a dojde k zřízení nových míst pro podélné parkování. Autobusová zastávka zůstane na svém místě. Výsledný počet parkovacích stání v návrhu zůstane oproti stávajícímu stavu nezměněný.

vlevo nahoře: ulice Kostelní
vpravo nahoře: ulice Komenského
vlevo dole: ulice U Bašty
vpravo dole: ulice Novosady

Regulační prvky, které by byly zohledněny v návrzích v případě budoucího zahušťování a rekonstrukcí v území, mají zajistit vhodný vývoj s ohledem na památkovou zónu, nedaleké centrum města a pozůstatky židovské čtvrti. Jde o plán ochrany hodnotných částí v území, jejich posílení a zhodnocení další výstavbou a péčí. Cílem studie je zachování a ochrana památkové podstaty a struktury území formou zahuštění objekty s vhodnou hmotou a funkcí do daného území.

Jako výchozí rozhodnutí pro změny v území bylo rozřazení stávající zástavby do čtyř kategorií. Jednalo se o nejcennější objekty, které jsou již v současné době památkově chráněné. Jsou součástí městské památkové zóny, konkrétně jde o tři domy a kostel svatého Kříže ze 14. století. Památkově chráněné domy jsou v jádru gotické s dochovanými cennými portály a klenbami. Další kategorií byly domy určené pro zachování. Pouze v odůvodněném případě se může měnit hmota nebo půdorysná stopa objektu. Jde převážně o kompaktní zástavbu v ulici Komenského, domy však nemají památkovou ochranu. Dále jde o stavby, které vyhovují svou půdorysnou stopou, hmotově a typově však v území nejsou vhodné. Jde o zástavbu z druhé poloviny minulého století, která je určená k vnější i vnitřní transformaci. Lze připustit tedy vizuální změnu i změnu funkce. Do poslední kategorie patří objekty určené k demolici. Jsou to různé sklady dočasného charakteru, garáže, chátrající hospodářské stavení a prodejna Kotva, která je pro rozvoj území nevyhovující. Svým ustoupením z uliční fronty zabraňuje průhledu od bývalého luteránského gymnázia na Novou synagogu a ulici Novosady ubírá z její kompaktnosti. Technický stav má zhoršující tendenci vzhledem k použitým konstrukcím a materiálům. Další, trochu specifickou kategorií jsou místa zatrubněného městského náhonu, který touto částí města protékal a odděloval křesťanskou a židovskou část města.

- řešené území
- nová parcelace
- stávající parcelace
- objekty památkově chráněny (městská památková zóna)
- objekty k zachování (vyloučená změna objemu hmoty a půdorysné stopy)
- objekty k možné vnitřní i vnější transformaci (dle regulačních prvků)
- objekty k odstranění
- místo zatrubněného náhonu
- doporučená polohy cesty pro pěší podél náhonu

nová parcelace, M 1:1000

Toto rozdělení společně s pochopením principů zachovaných původních parcel vedlo k nové parcelaci, která by dopomohla k zahuštění území i v ulici Novosady. Parcela určena pro obnovení náhonu je stanovena v šířce dostatečné na vodní příkop a cestu pro pěší. Zároveň je určeno, po kterém břehu náhonu je povolen průchod. Toto omezení vychází se snahy zachování soukromí přiléhajících zahrad. Obnovení náhonu s cestou okolo něj má za úkol propojit území pro pěší a zvýšit jeho atraktivitu.

Hlavními regulačními prvky jsou prvky zajišťující vhodný prostorový rozvoj lokality. Prvky byly stanoveny dle výsledků analýz a určení typických prvků pro centrum města Velké Meziříčí. Uliční a stavební (uzavřená, otevřená i volná) dopomohou k uzavření hrany ulic. Pomocí regulace výšky římsy, výšky hřebene, sklonu střechy, její orientace a tvaru a stavením koeficientů zastavěné plochy navíc vznikne zástavba spíše drobnějšího charakteru s šikmými střechami, která je pro místo běžná. Stanovená průhledová osa obnoví již zmiňovaný průhled mezi bývalým gymnáziem a synagogou. Určení ploch pro liniovou zeleň a koeficient zeleně podpoří snahu města o ozelenění centra a naváže na tradici zelených dvorků. Pro dostupnost a obslužnost jednotlivých prostorů jsou určené místa a rozměry průjezdů pro auta a průchodů pro pěší. Pro návrh uvažují, že každé parkovací stání, které je zrušeno se musí minimálně stejným počtem nahradit.

A1-A8: nová zástavba

- tvar střechy: pultová / valbová / sedlová; orientace střechy: štítová / okapová; sklon střechy: min. 35°
- A1: průchod pro pěší, min. šířka 2 m v libovolném místě
- A5: průjezd pro vozidla, min. šířka 3,5 m v libovolném místě

B1-B6: objekty k možné transformaci

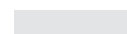

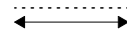

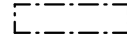
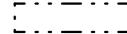

C1: veřejný prostor - obnovení městského náhonu

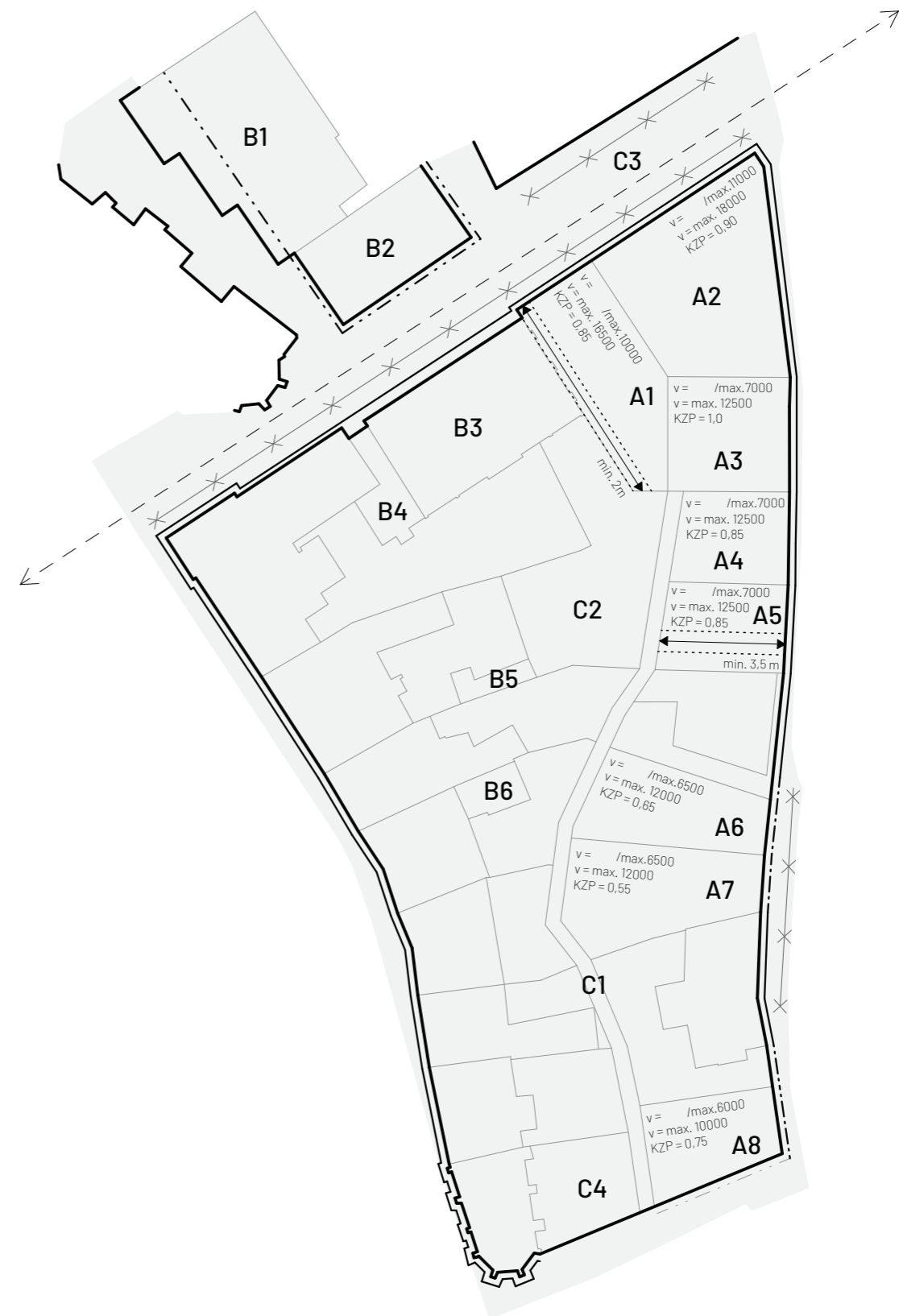
- povinnost odhalení náhonu, předkupní právo města
- minimální šířka pozemku 2,5 metru (min. 1,5 metru pěší komunikace, min. 1 m vodního příkopu)
- jednotný materiál pěší komunikace (žulová dlažební kostka „mozaik“ s hranou 4-6 cm)
- pěší komunikace v úrovni okolních ulic, příkop náhonu zapuštěn max. 400 mm
- jednotný materiál a forma zábradlí (dle reference)
- hrana pozemku náhonu a zahrad domů: výška max. 1,5 metru, materiál: cihla režná, cihla omítaná (barva vyskytující se běžně v řešeném území), kámen
- v místě pozemku A1 je obnovení náhonu libovolné
- ve styku s pozemkem A4 a A5 možnost pěšího propojení přes náhon, max. šířka propojení 1,2 m (materiál pororošt, dřevo)

C2: veřejný prostor - vnitřní dvůr s nepřetržitým přístupem

C3: veřejný prostor - nové náměstí

C4: veřejný prostor - veřejná zahrada

- řešené území
- nová parcelace
- průchod / průjezd s nepřetržitým přístupem v minimální šířce
- uliční čára (hranice mezi veřejným a soukromým)
- stavební čára vnější uzavřená (zástavba nesmí nikde ustupovat a musí být po celé své délce zastavěná)
- stavební čára vnější volná (zástavba nesmí nikde ustupovat, nesmí být však v celé své délce úplně zastavěná)
- stavební čára vnější volná (zástavba může libovolně ustupovat a nemusí být v celé své délce úplně zastavěná)
- nová liniová zeleň v maximálním rozestupu 12 metrů
- chráněný průhled (bávale luteránské gymnázium - Nová synagoga)

prostorová regulace, M 1:1000

Z popisů k novým parcelám jasně vyplývá, jakým směrem se má dané místo rozvíjet. Rozděluje plochy soukromé a plochy veřejné. Pro objekty je stanovena funkční regulace celého domu i přízemí, zda má být parter aktivní. Jedná se o funkci čistě bytovou, komerční, nebytovou a funkce, které podporují občanskou vybavenost.

Město Velké Meziříčí vydalo v roce 2021 manuál městských povrchů. Tento manuál klade důraz na navrácení tradičních materiálů do centra města a naprosté vyloučení prefabrikovaných dílců. Podle manuálu byla již v minulosti opravena ulice Novosady, která je nově vydlážděná žulovou kostkou drobného rozměru, jsou zde vysázeny nové stromy s kovovými mřížemi okolo kmene, ulice je doplněna o vhodný mobiliář. Do budoucna město plánuje i manuál veřejných prostranství s důrazem na reklamní regulaci nebo například zeleň. Na koncept tohoto manuálu bych ráda navázala i ve své studii s regulačními prvky.

Pro historickou část města je doporučeno používat převážně lokální kamenné povrchy, které zvyšují atraktivitu místa a zaručují přirozené stárnutí bez ztráty kvality. Všechny materiály by měly být barevně sladěny (vhodné jsou tlumené odstíny barev) a tvořit společně jednotný a vyvážený celek, měly by být použity soudobě. Vítaným kritériem pochozích materiálů je také schopnost zasakování, zádrž dešťových vod, snadná údržba a poskytnutí komfortní chůze po povrchu. Vhodné je také odlišení materiálů bez pomoci barvy – hladké povrchy pro chodce, jasné odlišení pro dopravu, prostory by měly mezi sebou plynout bez výškové bariéry.

Konkrétním materiálem pro nezpevněné povrchy je válcovaný hlinitopísčítý mlat, válcovaný jemný štěrk nebo písek. Pro zpevněné povrchy lze použít žulovou, rulovou nebo křemencovou dlažbu pravidelných i nepravidelných formátů.

A1: funkce - objekty smíšené**, využití parteru - komerce

A2 - A5: funkce - objekty čistě obytné*, využití parteru - komerce

A6 - A7: funkce - objekty čistě obytné*, využití parteru - bydlení a drobná komerce

A8: funkce - nebytové objekty s fixovanou funkcí***, využití parteru - administrativní, školní, sociální, kulturní zařízení

B1: funkce - objekty smíšené**, využití parteru - komerce

B2: funkce - objekty čistě obytné*, využití parteru - bydlení a drobná komerce

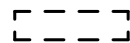
B3 - B4: funkce - nebytové objekty s fixovanou funkcí***, využití parteru - administrativní, školní, sociální, kulturní zařízení

B5 - B6: funkce - objekty nebytové ostatní, využití parteru - nebytové zařízení

* objekty čistě obytné (lze připustit pouze bytovou funkci, nebytová funkce lze připustit v 1.NP nebo v jeho části)

** objekty smíšené (bytová i jiná funkce v libovolném poměru)

*** nebytové objekty s fixovanou funkcí (školní, sociální, kulturní zařízení)

řešené území

nová parcelace

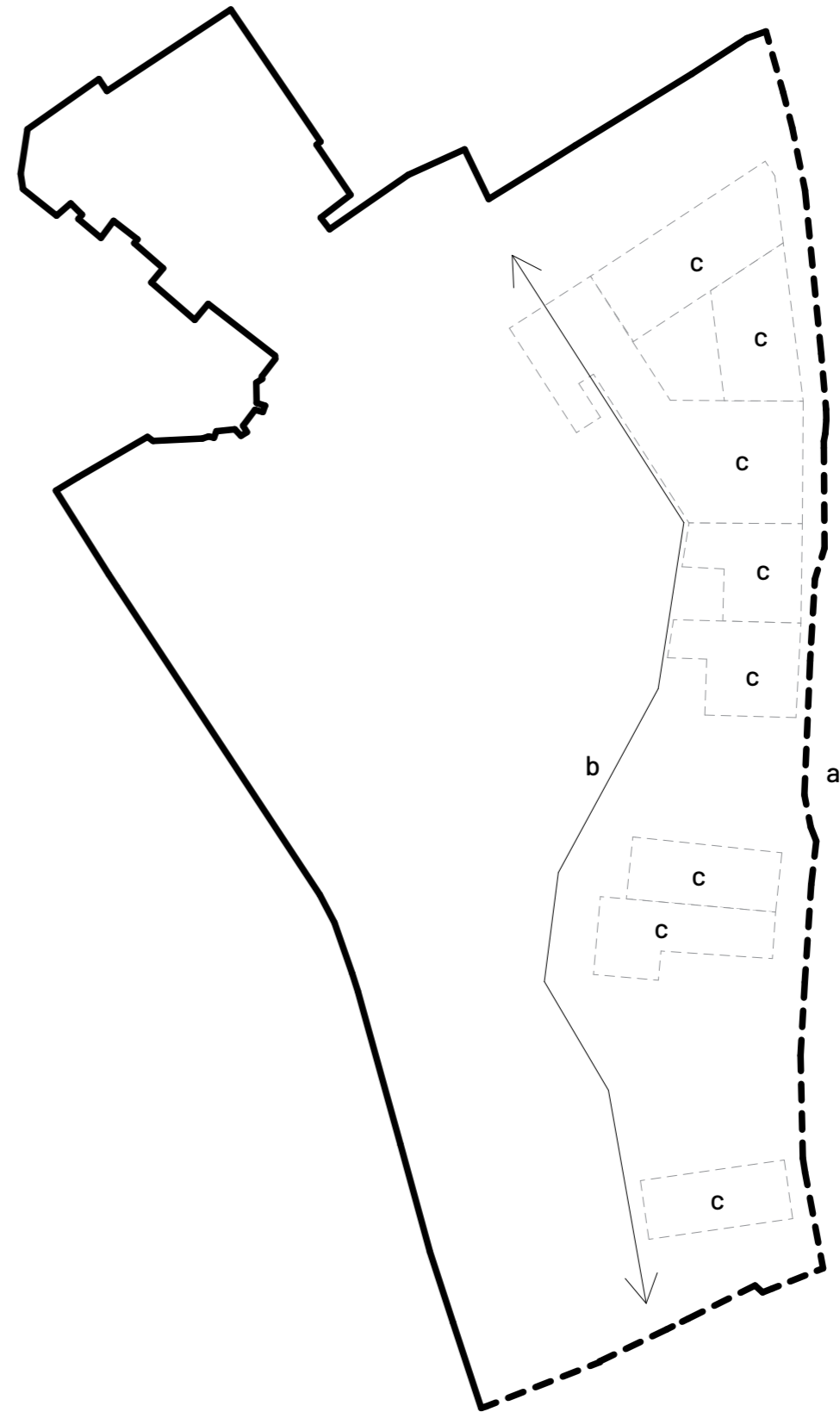

A1 - A8: nová zástavba

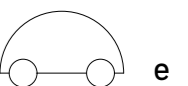
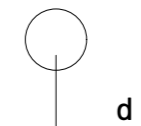

B1 - B6: objekty k možné transformaci

- a: kompaktnost ulice Novosady, dodržení uliční čáry
- b: prostupnost územím, obnovení městského náhonu
- c: nová zástavba vhodného měřítka a tvaru, vhodný aktivní parter
- d: dostatek zeleně
- e: dostatek parkovacích stání

konsepce, M 1:1000

V návrhu se počítá se zachováním stávající dopravní situace. Ulice Kostelní nebude ani nadále průjezdná z náměstí na ulici Novosady. Ulice Komenského zůstane jednosměrnou komunikací. Ulice u Bašty bude slepá a pouze pro využití majitelů třech stávajících rodinných domů. V ulici Novosady zůstane obousměrný provoz a dojde k zřízení nových míst pro podélné parkování. Autobusová zastávka zůstane na svém místě.

Výsledný počet parkovacích stání v návrhu bude oproti stávajícímu stavu přibližně dvojnásobně navýšen. Soukromé parkoviště pro navrhovaný penzion s pivnicí, jeho hosty i zaměstnance, je navržen uvnitř bloku. Mezi parkovacími místy jsou vysázeny stromy a povrch je ze zatravněvacích dlaždic.

příkladové řešení území, M 1:1000

NÁVRHOVÁ ČÁST
obnovení městského náhonu

Městský náhon přirozeně dělil tehdejší staré město a židovskou čtvrť. Jednalo se o mlýnský náhon, který v průběhu let ztratil svůj původní účel. Dnes je po celé své délce zatrubněn, ale jeho podoba je dobře čitelná z císařských otisků z roku 1835. Fragmenty průběhu náhonu jsou možné přesně určit z katastrální mapy a výkresu městské kanalizace. V některých místech jsou přímo po zatrubnění náhonu vedeny stezky pro pěší, které zkracují pohyb skrz centru.

Daná regulace poměrně striktně udává podobu prostředí okolo obnoveného náhonu. Jeho povinnost odhalení s povinností nabídnout plochy, přes které náhon vede, přednostně městu by časem mohla vést k jeho úplnému odhalení a vytvoření pěší propojky mezi severní a jižní částí bloku. Minimální šířka vodního příkopu je po celé jeho délce minimálně jeden metr, šířka pěší komunikace 1,5 metru. Pěší komunikace bude mít jednotný materiál, v návrhu jde o žulovou dlažební kostku „mozaik“ s hranou 4-6 cm. Pěší komunikace bude v úrovni okolních ulic, které mají jen velmi pozvolný spád po směru proudu. Hranice mezi veřejnou komunikací a soukromými náhony může být řešena formou zděné kamenné nebo cihelné stěny s maximální výškou 1,5 metru. Cihla je režná nebo omítaná barvou s tlumeným odstínem. Začátek obnoveného náhonu je pod průchodem v severní části a končí ve veřejné záhradě v jižní části území.

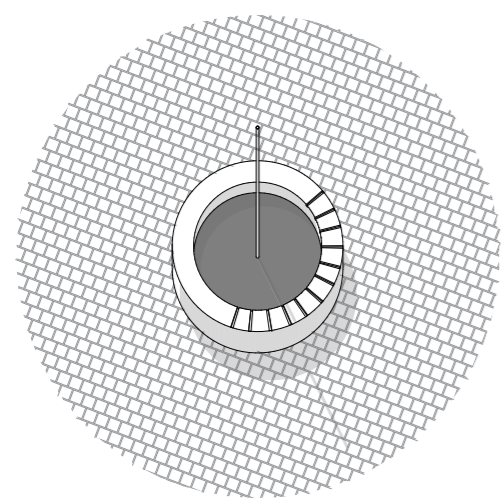
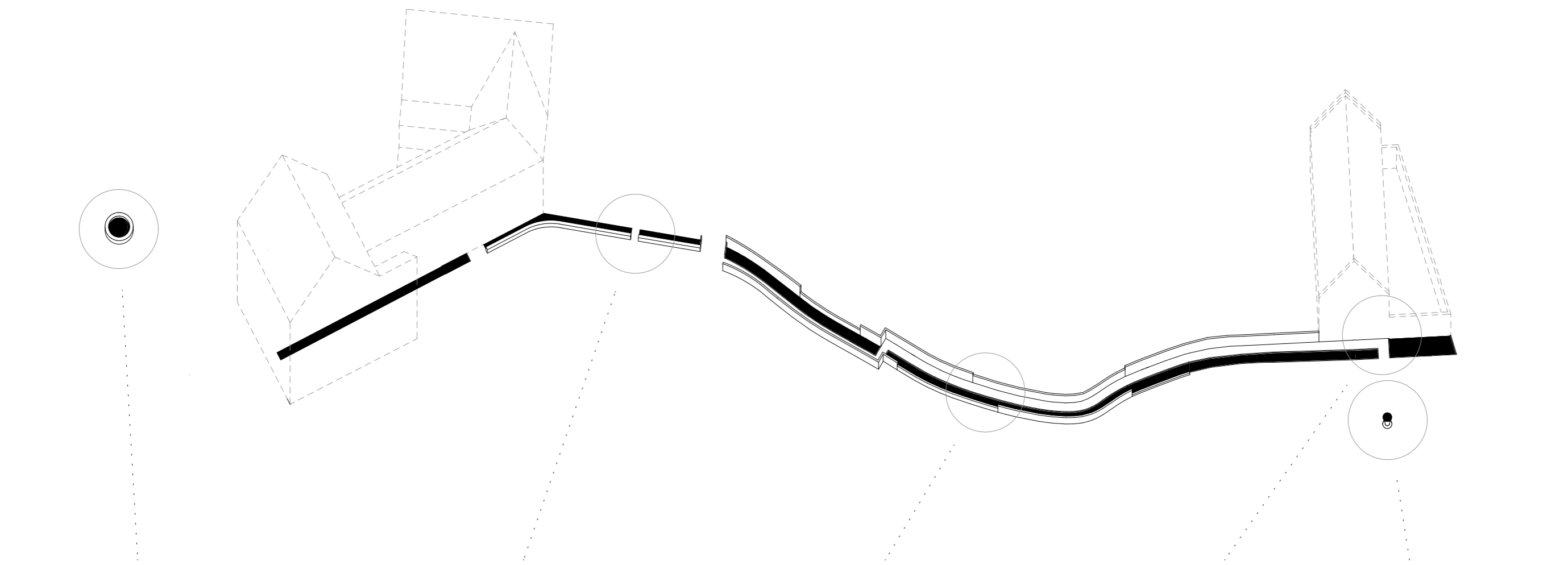
situace, M 1:1000

veřejné prostory bez omezení přístupu, M 1:1000

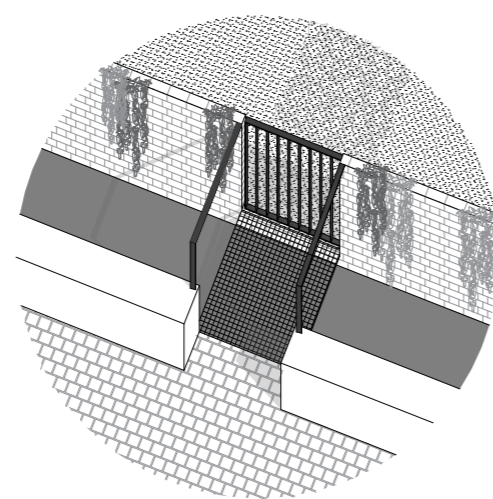

náměstí vydlážděno žulovou kostkou

hladká betonová kašna
se slunečními hodinami

ocelová tyč vrhající stín

výška okraje kašny ve výšce vhodné k posezení

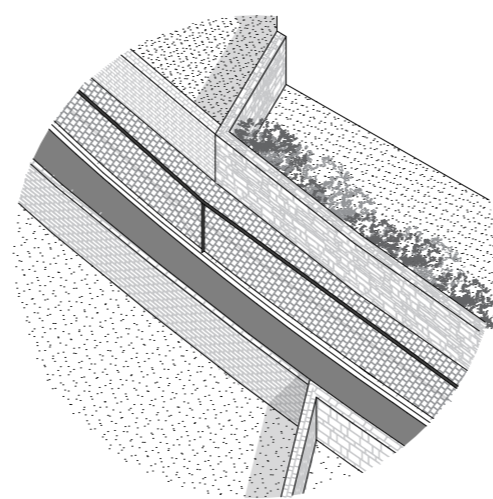

přístup ze soukromé zahrady
na veřejný dvorek

lávka z pororoštu
ocelové madlo
ocelová branka

cihelná zeď zahrady
porostlá břečťanem

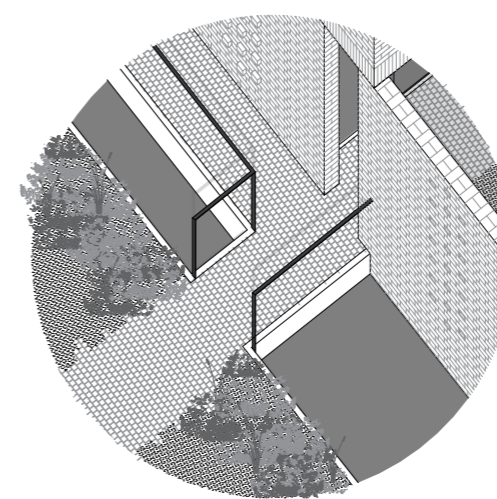
betonová lavice podél náhonu

chodník pro pěší podél náhonu

žulová dlažba
betonový okraj
ocelové madlo

veřejný průchod s náhonem
lemován cihelnými/kamennými zdmi zahrad

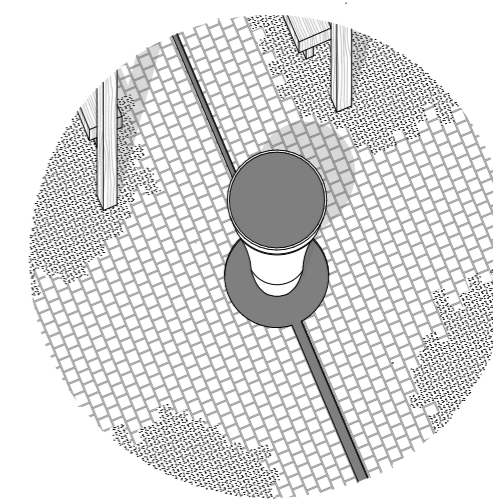

přemostění náhonu
v místě mezi ZUŠ a veřejnou zahradou

žulová dlažba přechází nepravidelně
do ozeleněné části zahrady

okrasné trávy na okraji náhonu

ocelové madlo
betonový okraj

použití nefunkčního zvonu,
který je umístěn v současné době na zahradě
k vytvoření kašny díky jeho otočení

žulová dlažba přechází nepravidelně
do ozeleněné části zahrady

betonový odtokový žlab zasazen v dlažbě

dřevěná pergola poskytující stín
dřevěné lavice

NÁVRHOVÁ ČÁST
penzion s pivnicí a veřejným dvorkem

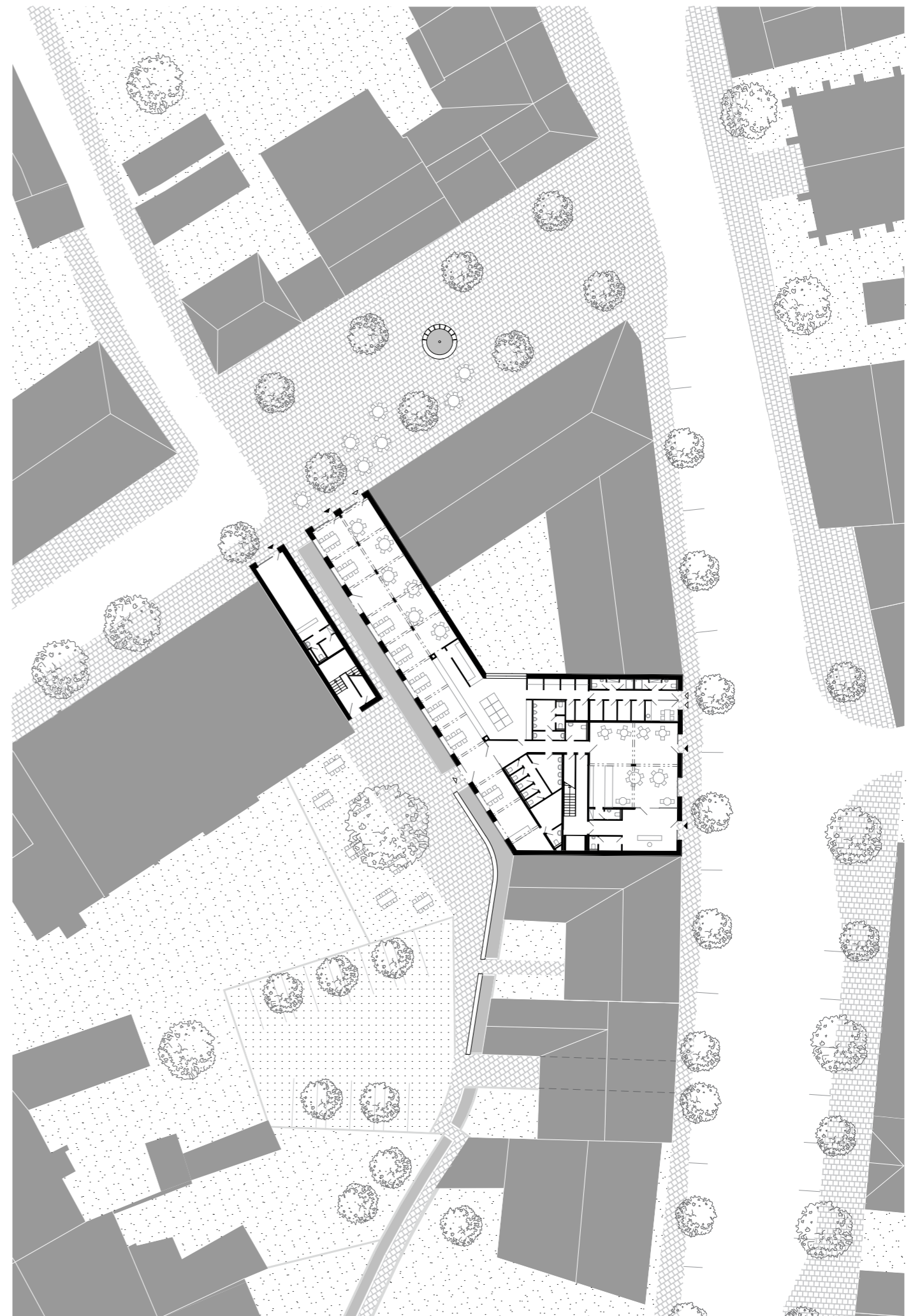
Ve zdánlivě dvou samostatných domem je propojen provoz, který zároveň dává význam i okolním prostorům. Jedná se o penzion s velkou pivnicí v přízemí, na kterou navazuje na veřejný dvorek uvnitř bloku a náměstí v ulici Kostelní vznikající odkrytí průhledu mezi bývalým luteránským gymnáziem a Novou synagogou. Komplex úprav by měl poskytnout nové místo v centru města k setkávání místních i turistů. Jedná se však pouze o obnovu původní funkce místa. Po mnoho staletí právě v této lokalitě bylo centrum židovské části města.

Nový objekt dvoupodlažního domu v ulici Novosady a třípodlažního domu v ulici Kostelní je uvnitř bloku provozně propojen. Oba domy jsou si vzhledově i hmotově velmi podobné. Šikmá střecha s okapovou orientací směrem do ulice a s keramickou střešní taškou, okna v hmotě zmenšující se směrem vzhůru a v přízemí francouzská okna, které poskytují velké propojení s ulicí. Jinak tradiční omítaný dům je v přízemí obohacen o vodorovnou kaneluru a drobnou římsu ukončující podlaží. Stejné principy jsou použity i na fasádách směrem do dvora. Dvorek je upraven tak, aby sloužil jako venkovní zahrádka pro pivnici a zítka vymezené parkoviště pro hosty penzionu. Uvnitř bloku je dům také dvoupodlažní, svoji rozdílnou výškou do ulic reaguje na stávající výšky sousedních budov.

V pravé části přízemí domu z ulice Kostelní je vstup do malého prostoru (38 m²), který je určen k pronájmu. Drobný prodej zde může provozovat trafika, hodinářství nebo například pekárna. Komerční prostor je doplněn o sklad a hygienické zázemí. Dva vstupy v levé části jsou do pivnice, která nabízí až 150 míst k sezení. Součástí pivnice je velká otevřená kuchyně a samostatný výčep. Provoz je doplněn o toalety pro návštěvníky podniku, zázemí pro zaměstnance, úklidovou místnost a sklady. Průchodem mezi pivnicí a prostorem k pronájmu lze vejít na veřejný dvorek, kterým protéká náhon. V těchto místech jde o nejsevernější úsek obnoveného městského náhonu. Z většiny míst k sezení v pivnici lze právě tento náhon pozorovat, protože je v těsné blízkosti s domem. Možnosti překonání náhonu v různých místech dodává prostoru na zajímavosti.

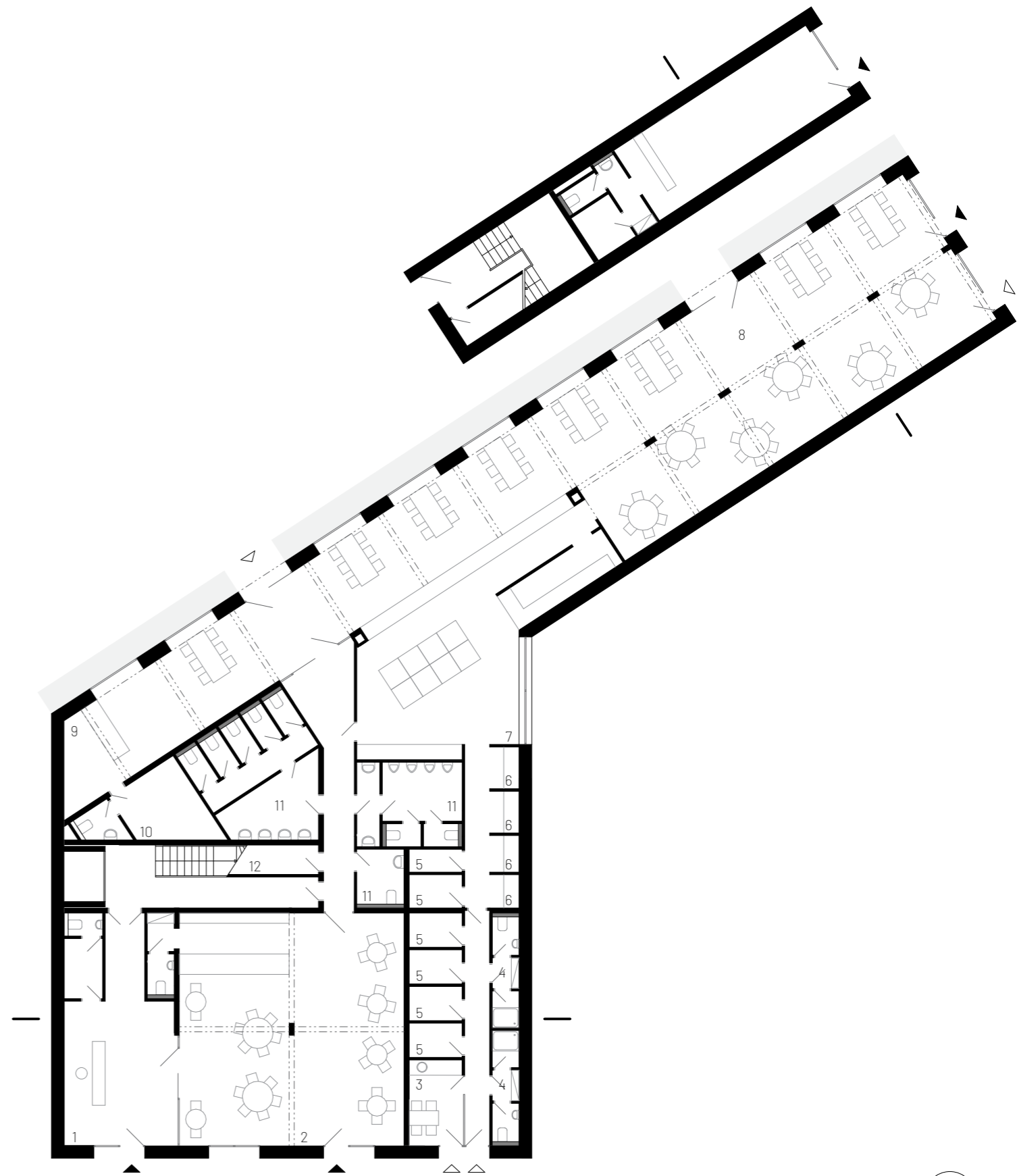
V přízemí domu z ulice Novosady je z levé strany soukromý vstup do zázemí kuchyně pivnice. Vstupují zde zaměstnanci kuchyně, kteří zde mají umístěné své zázemí a denní místnost. Tímto vchodem je také zajištěno zásobování restaurace přímo z ulice. Prostředními vchody lze vstoupit do části pivnice, která může libovolně dle potřeby sloužit jako soukromý salonek, zkapacitnění pivnice v případě potřeby, samostatná kavárna nebo také místnost pro snídani ubytovaných hostů. Na pravé straně domu je vstup na recepci penzionu. Z této recepcie lze pokračovat po schodišti nebo výtahem do patra, kde jsou čtyři třílůžkové pokoje, čtyři velké dvoulůžkové pokoje a čtyři dvoulůžkové apartmány s možností přistýlky. Pro ubytované je zde také terasa v blízkosti vertikálních komunikací. Ve zvýšené části domu do ulice Kostelní jsou v druhém patře a podkroví čtyři mezonetové apartmány s vlastní kuchyňkou, dvěma ložnicemi a obývacím pokojem. Všechny pokoje a apartmány mají vlastní hygienické zázemí, prostornou šatní skříň a výhled do ulice nebo vnitrobloku.

situace, M 1:500

legenda materiálů

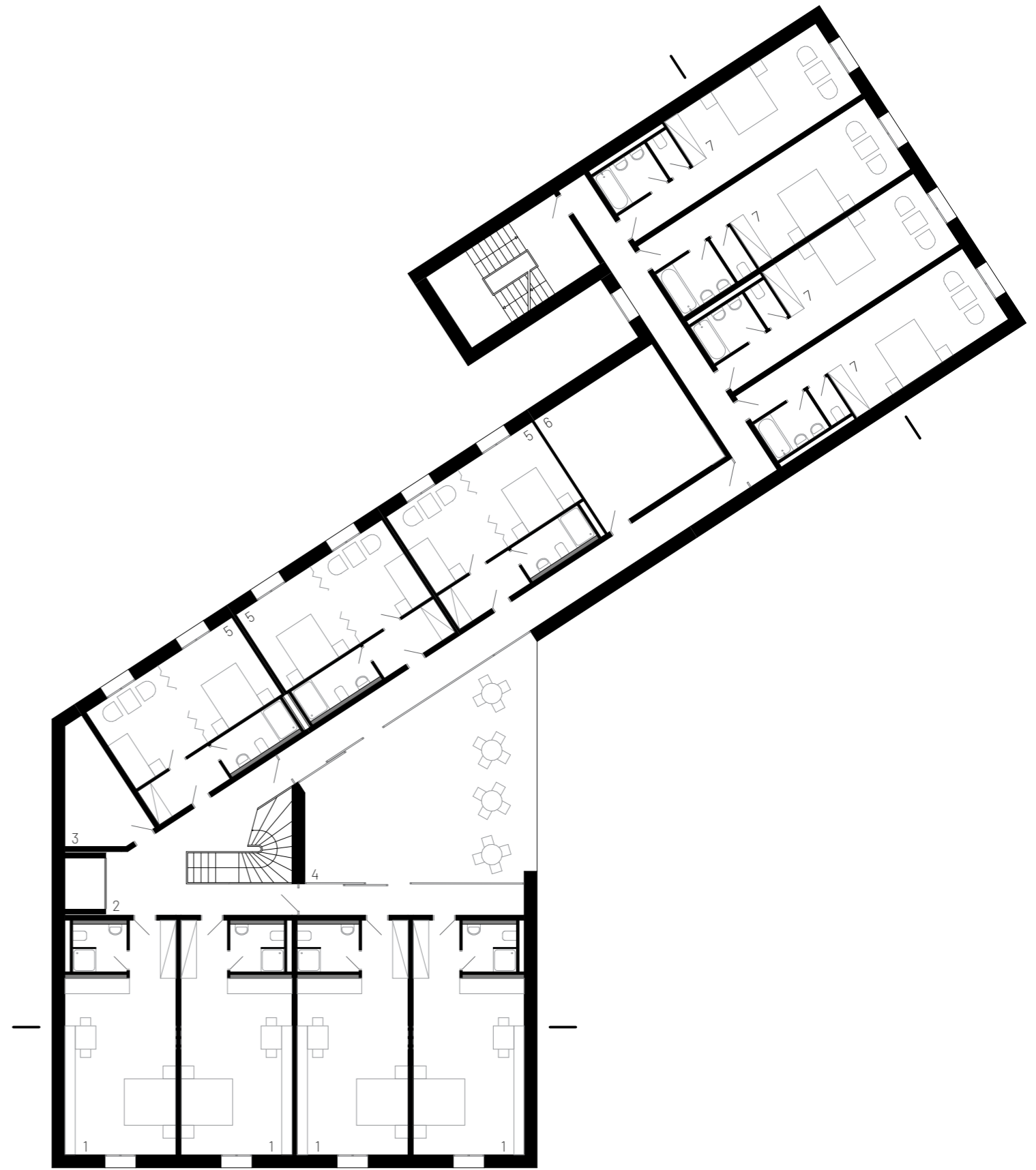
1. recepce penzionu se zázemím
2. kavárna / prostor pro snídani penzionu / salonek pivnice
3. denní místnost zaměstnanců
4. šatna a hygienické zázemí zaměstnanců
5. sklady kuchyně
6. přípravný jídl
7. varna
8. pivnice / restaurace
9. výčep
10. zázemí výčepu
11. toalety hostů pivnice
12. úklidová místnost

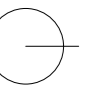
půdorys přízemí, M 1:200

legenda materiálů

1. dvoulůžkový apartmán
2. chodba s vertikální komunikací
3. sklad lůžkovin
4. terasa
5. třílůžkový pokoj
6. sklad nábytku
7. dvoulůžkový pokoj

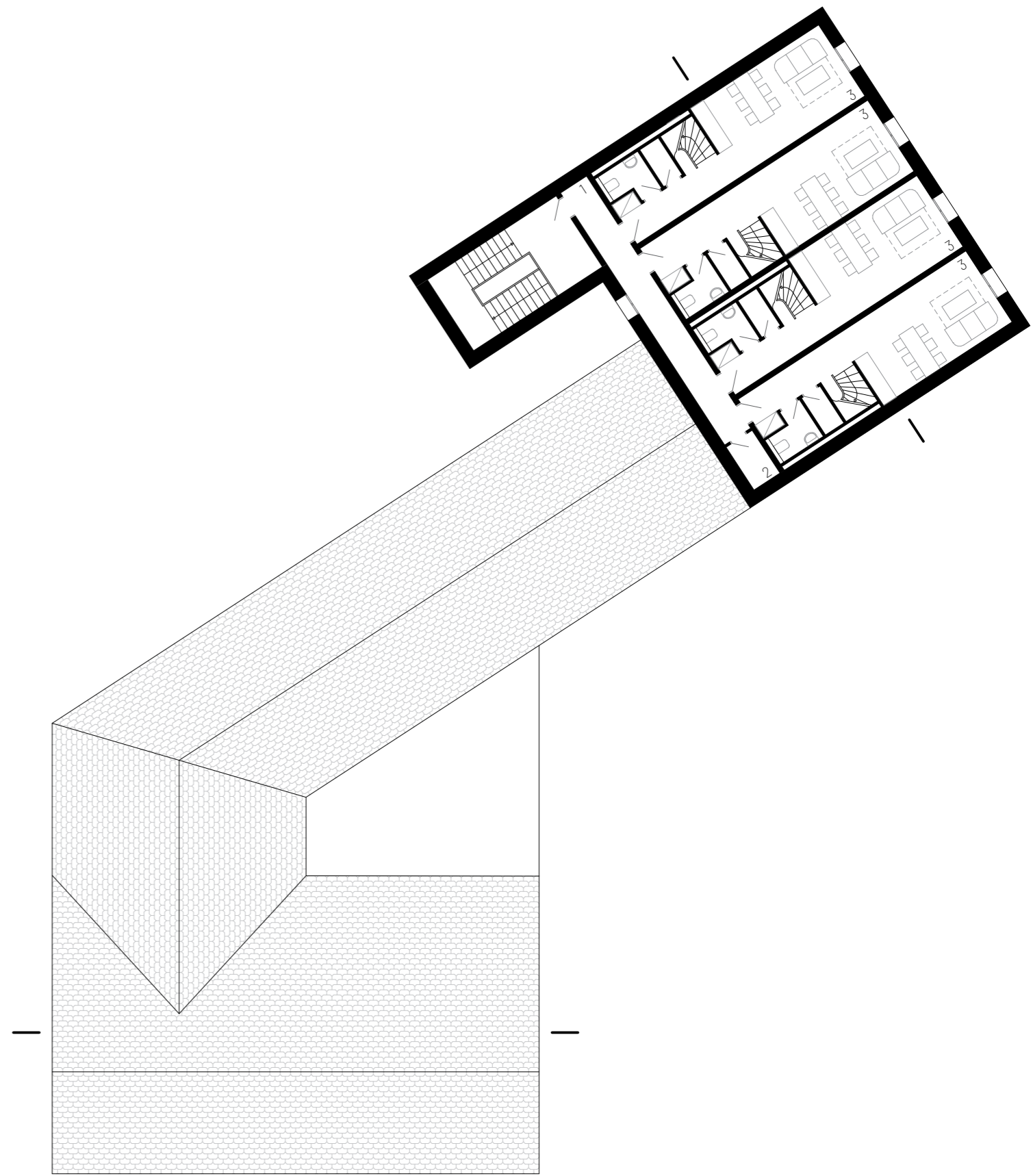

půdorys prvního patra, M 1:200

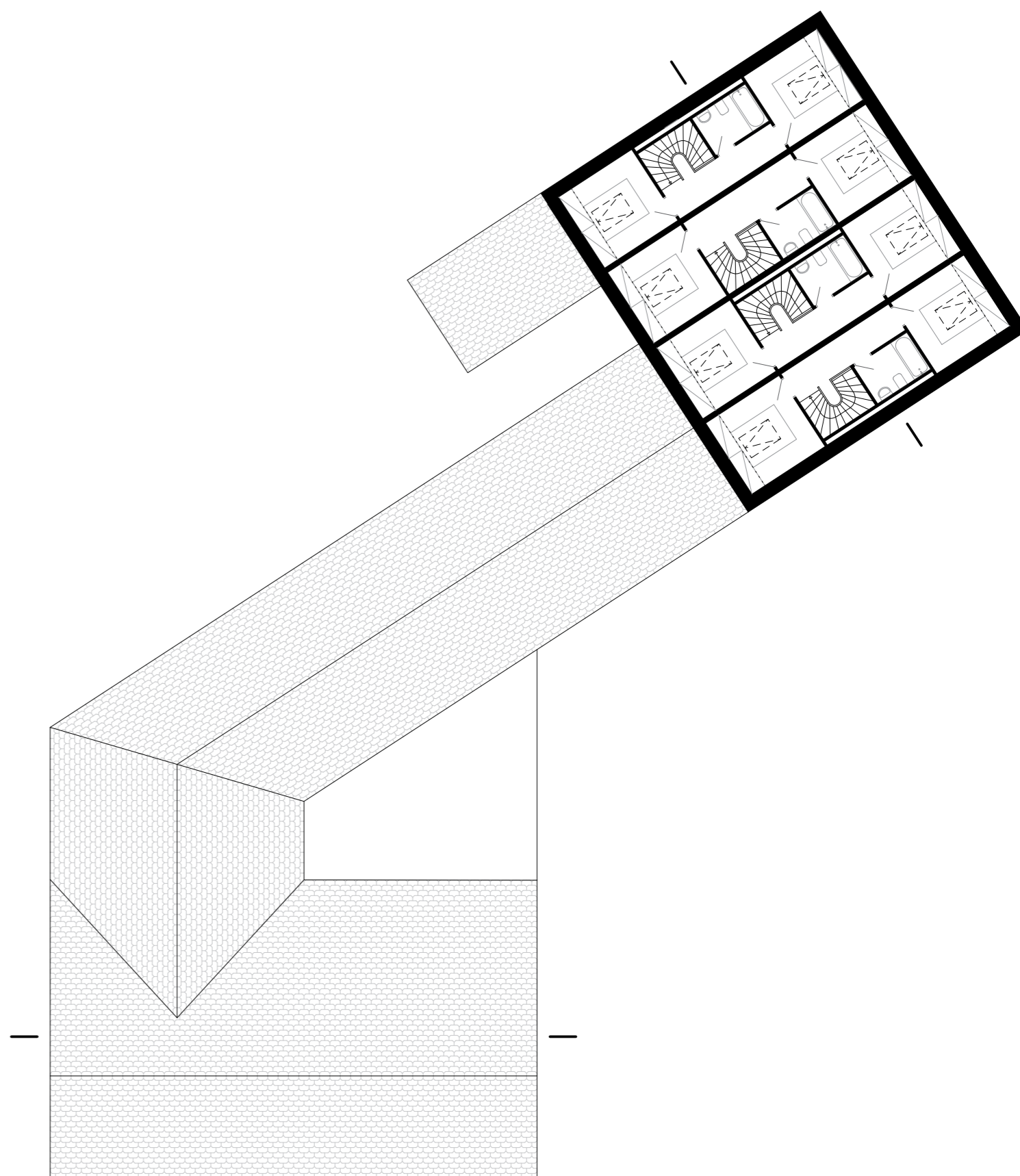

legenda materiálů

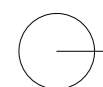
- 1. chodba s vertikální komunikací
- 2. úklidová místnost
- 3. mezonetový čtyřlůžkový až šestilůžkový apartmán

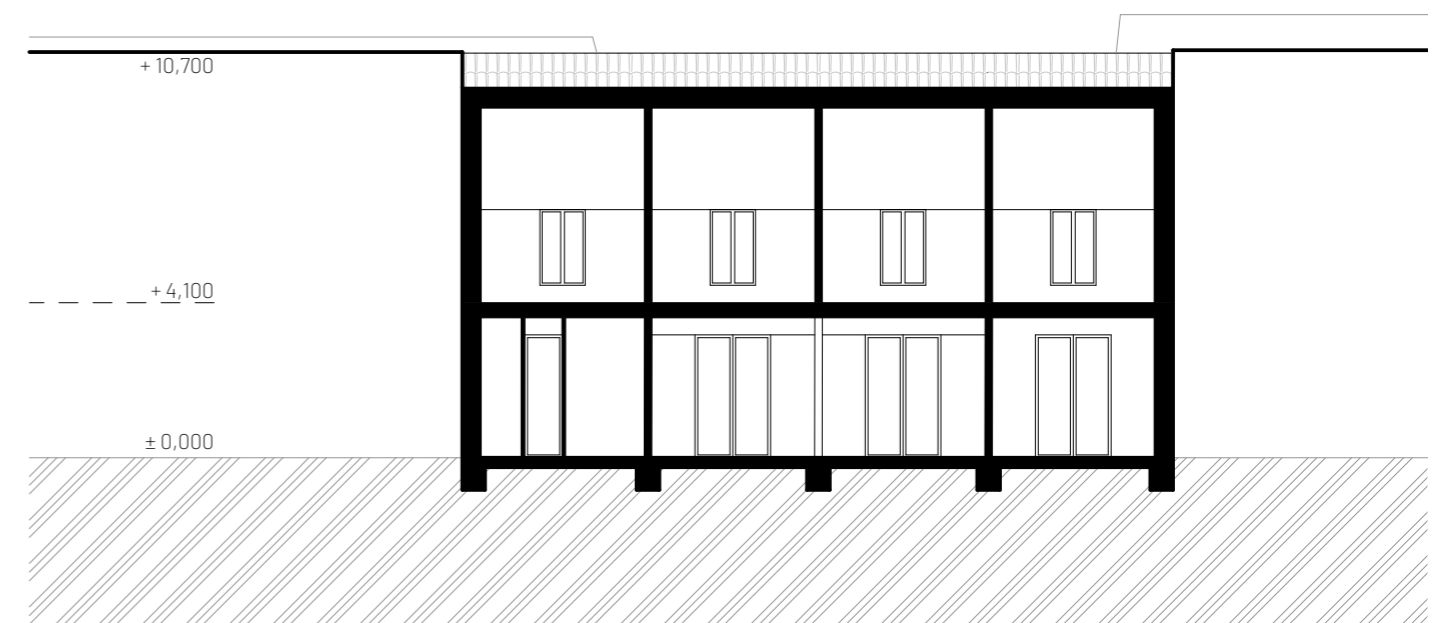
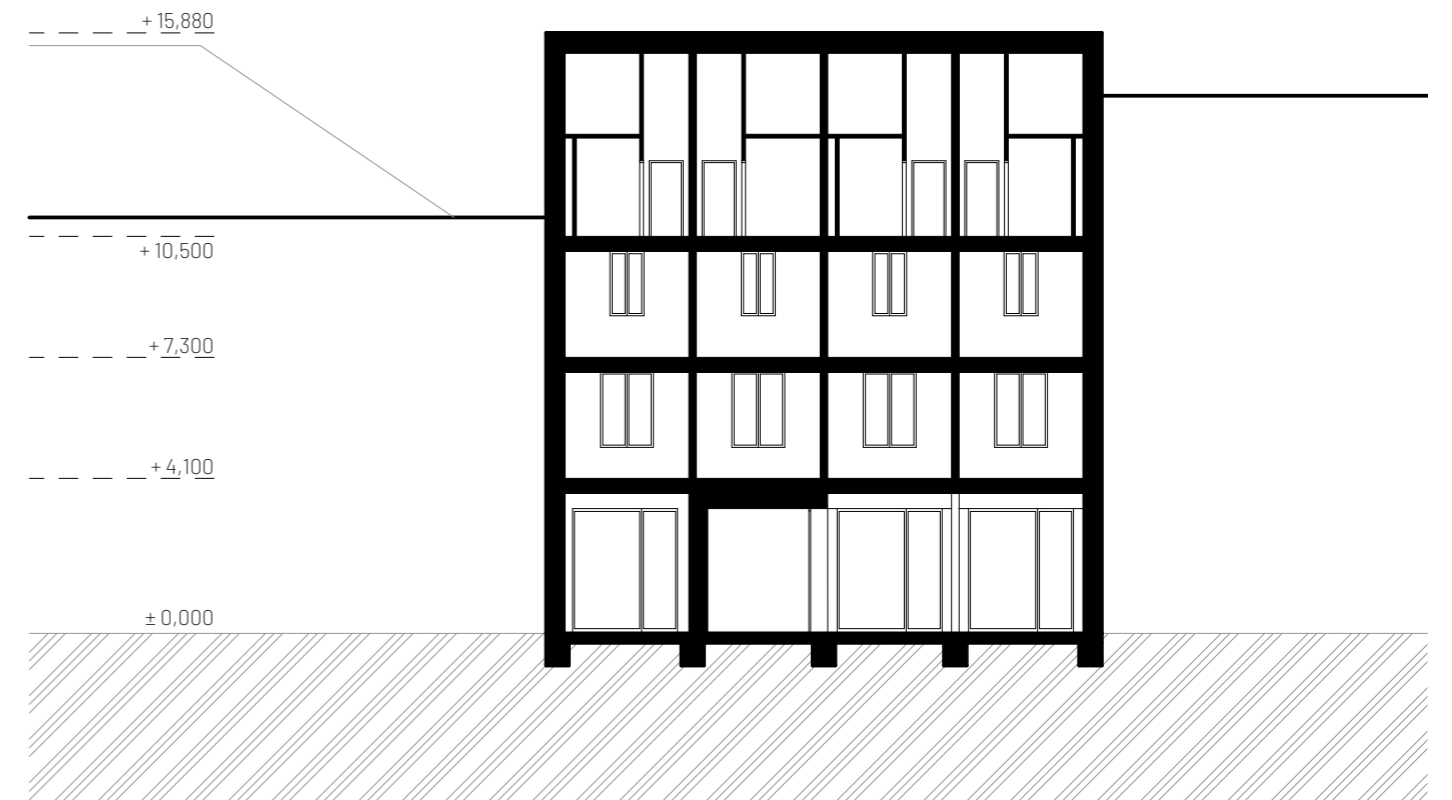

půdorys druhého patra, M 1:200

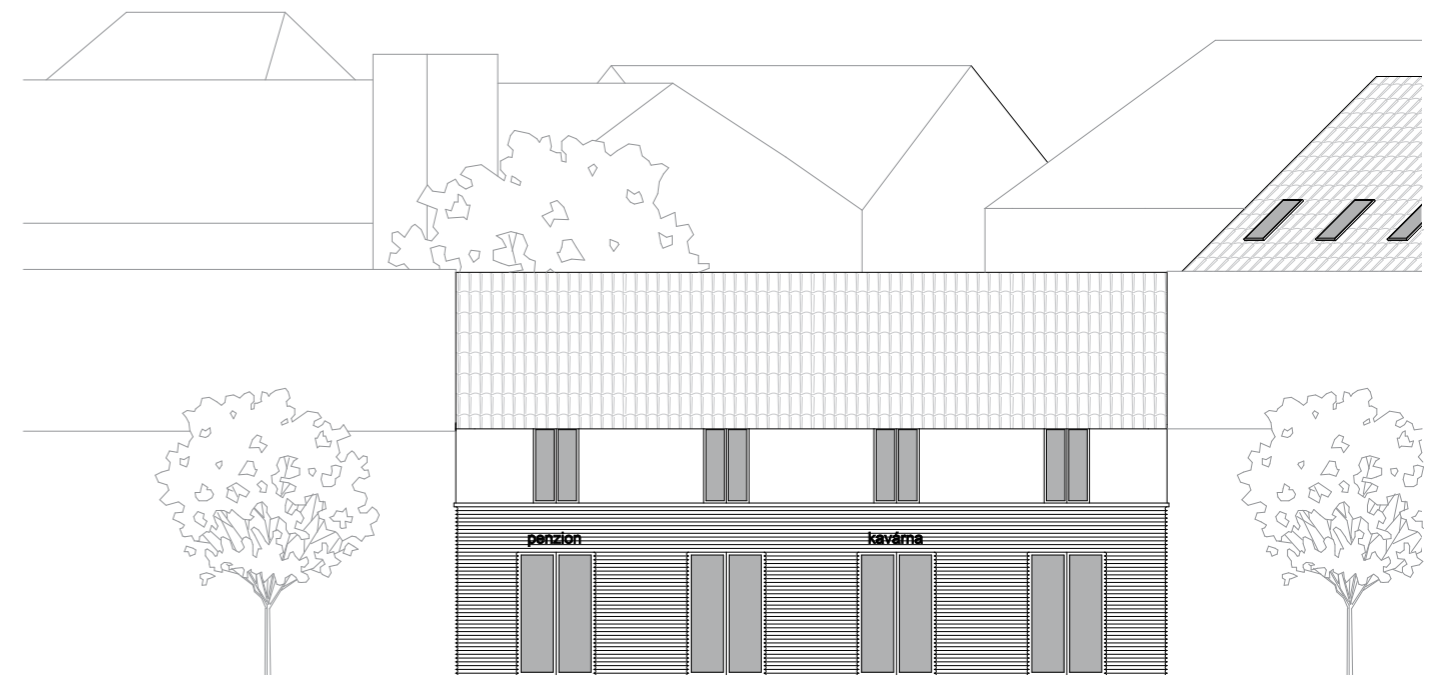

půdorys podkrovní, M 1:200

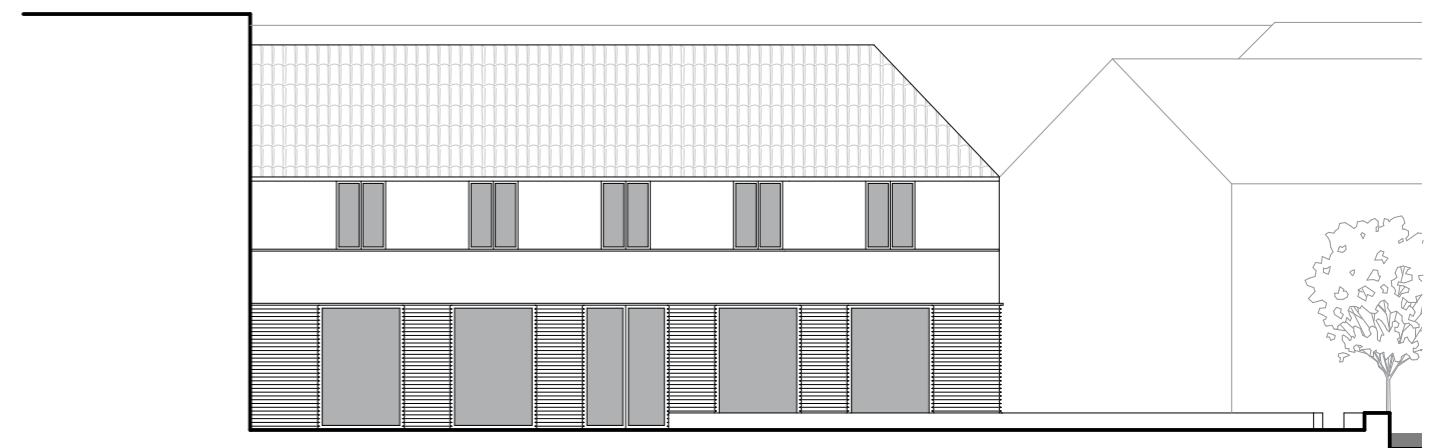
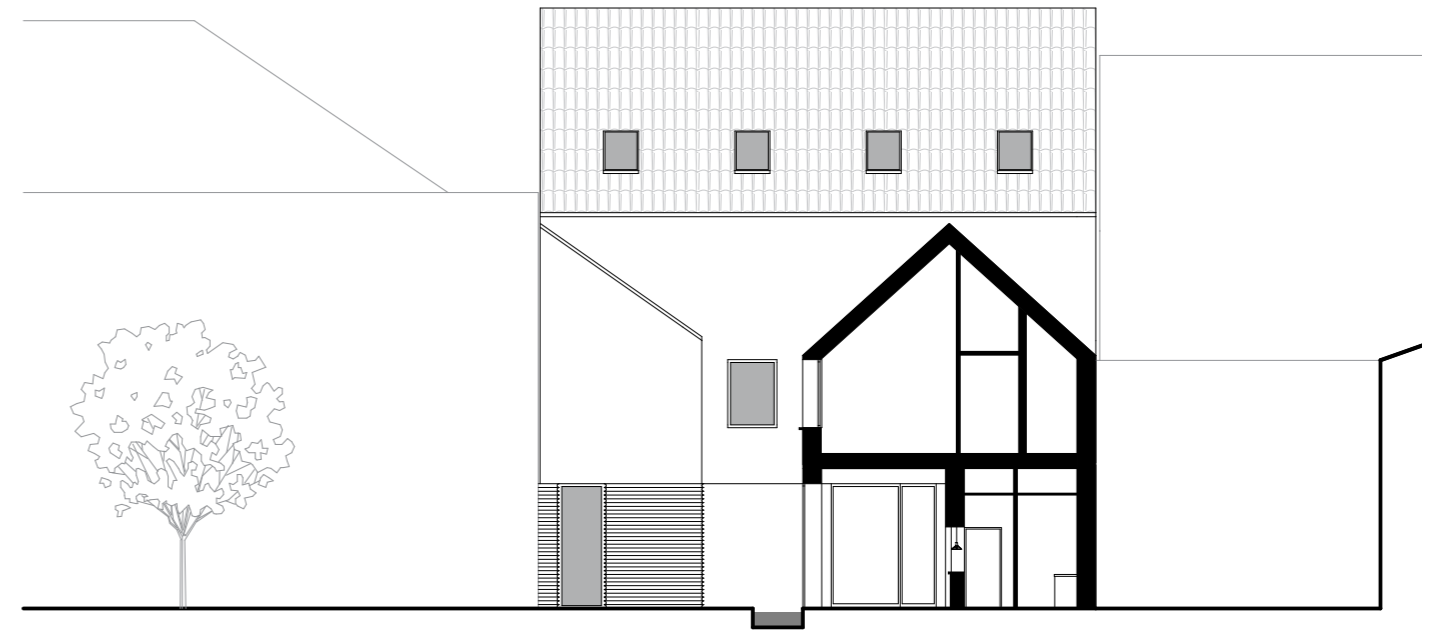

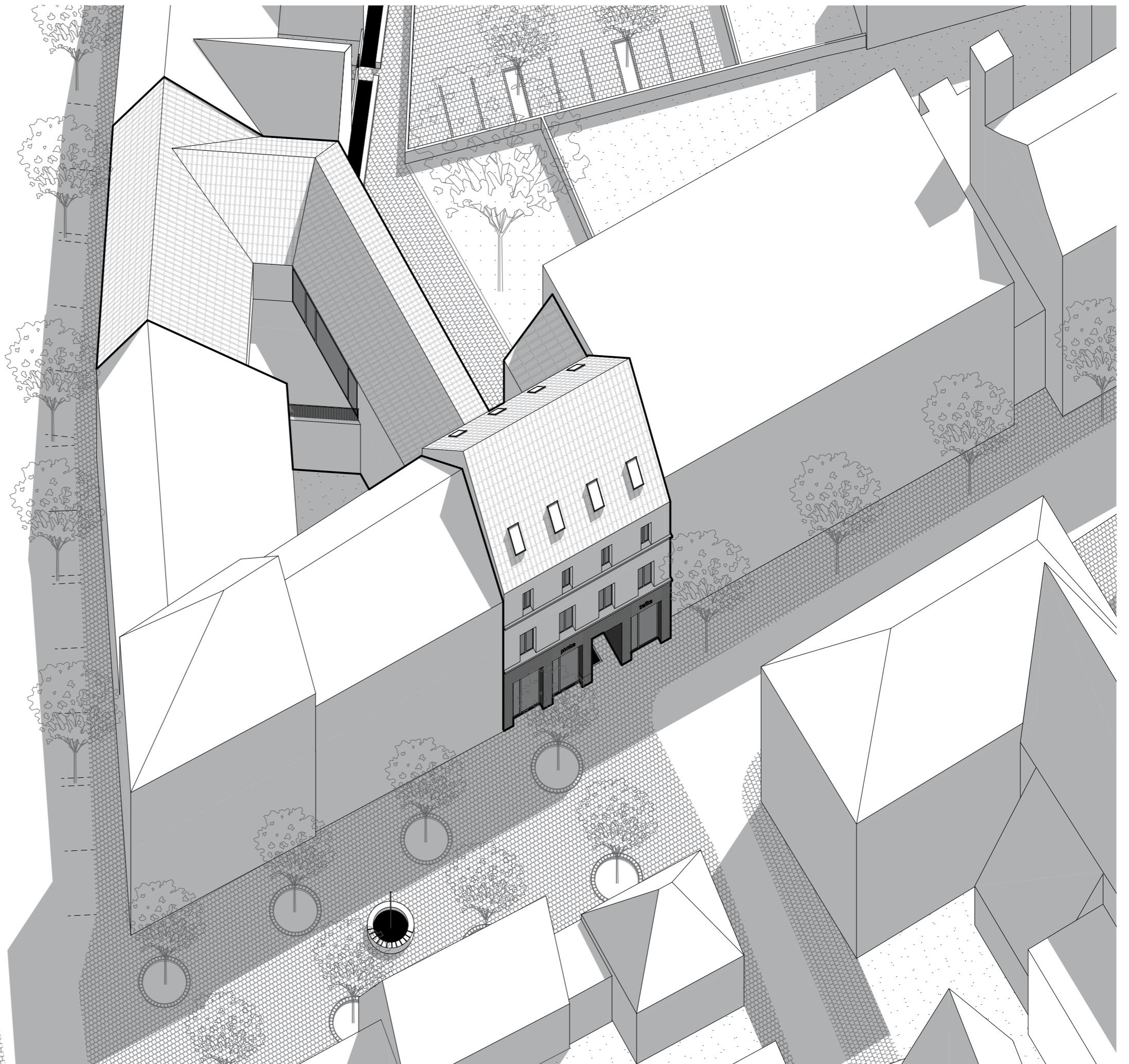
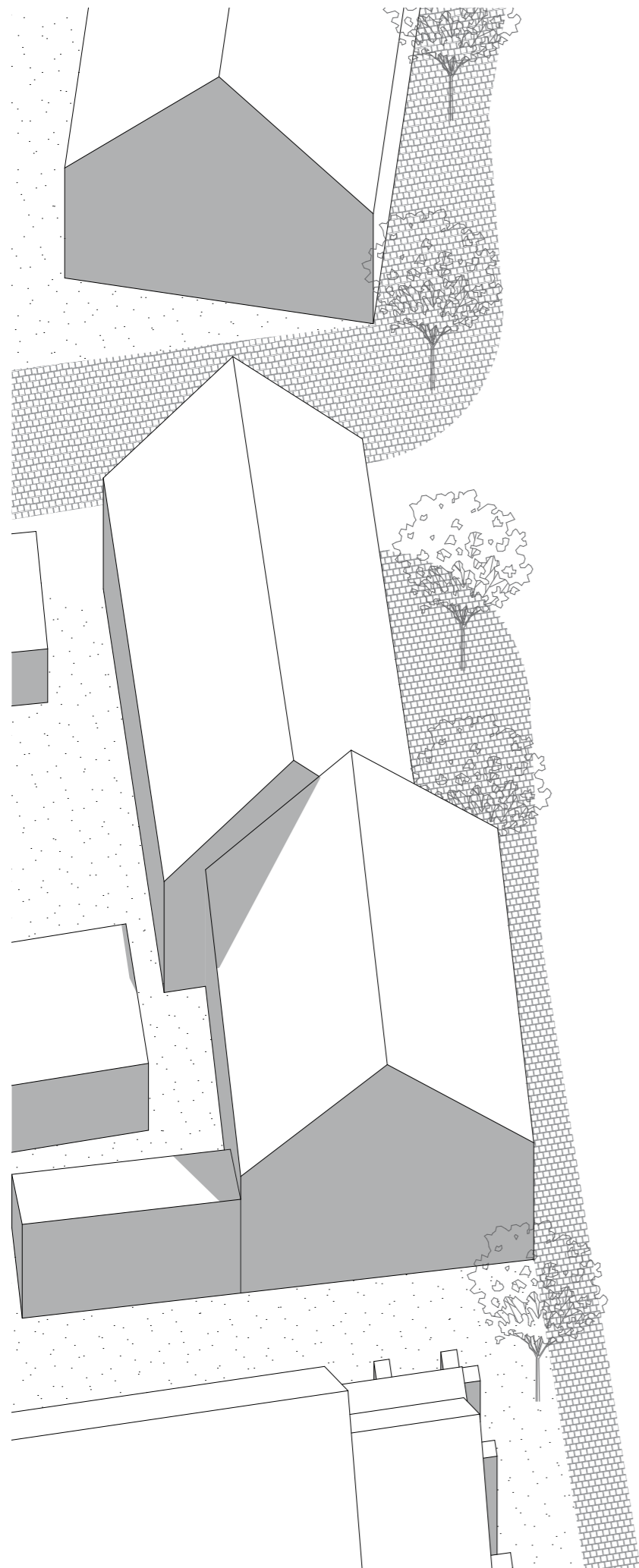
řez příčný a podélný, M 1:200

pohled z ulice Kostelní a ulice Novosady, M 1:200

pohledy ze dvorku, M 1:200

Základní umělecká škola s vlastní zahradou na rohu ulice Novosady a U Bašty poskytuje základní umělecké studium II. stupně. Místní umělecká škola nabízí výtvarné, hudební, taneční i literárně – dramatické hodiny pro žáky základní školy do 14 let. Navazující výuka však chybí. Nová budova rozšiřuje tutu průpravu o dva nejžádanější obory, výtvarný a hudební, pro žáky a studenty od 14 let a pro dospělé a to v obou případech o maximální dobu studia – čtyři roky.

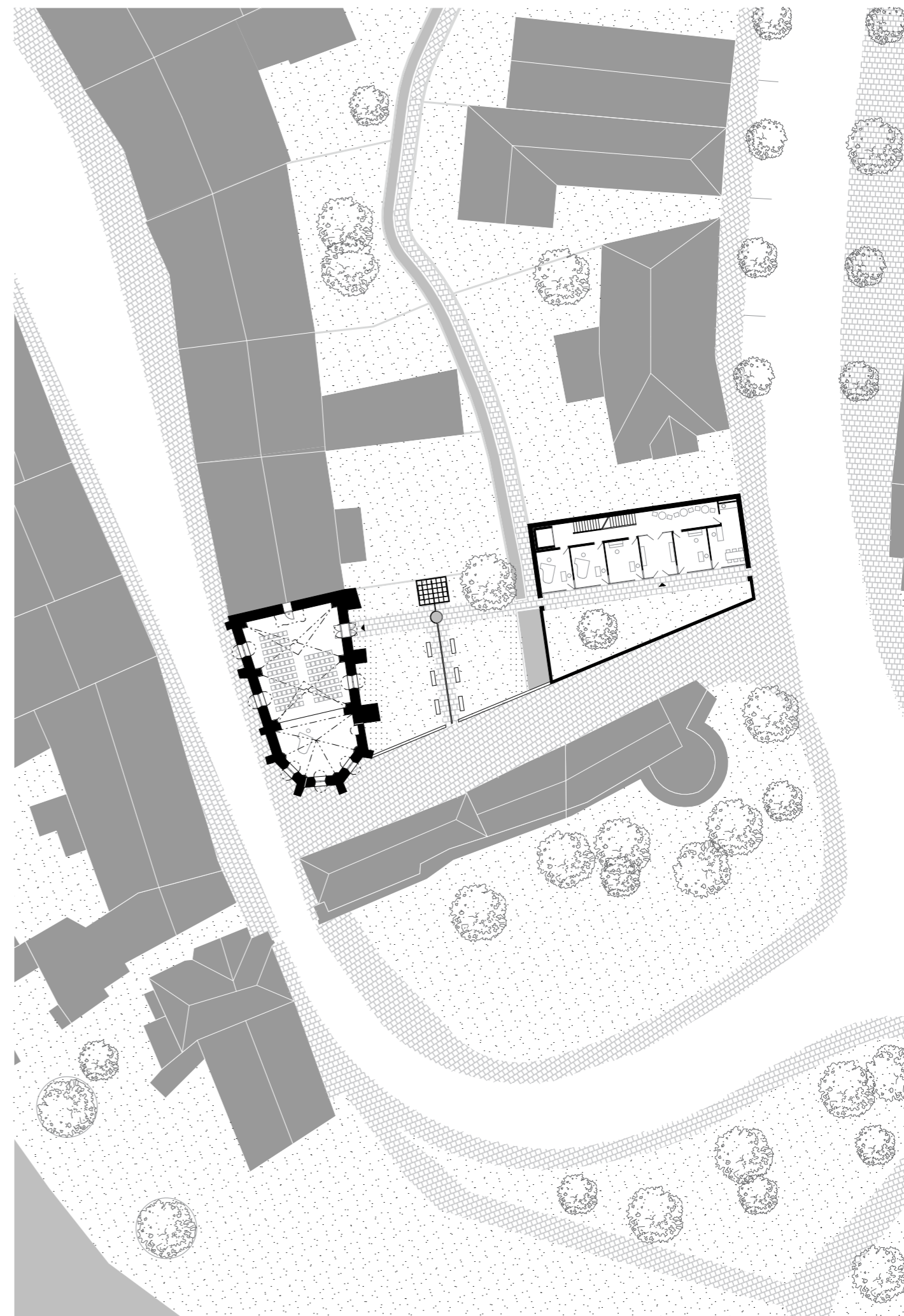
Hmota budovy je jednoduchá, se šikmou střechou, vychází z tradiční podoby zástavby v dané lokalitě. Nosný systém budovy je monolitický s cihelným fasádním pláštěm. Hrubá cihla je opatřena bílým nátěrem, který doplňuje šedá keramická střešní taška. Odtok vody je řešen římsovým žlabem. Hlavní vstup je z ulice Novosady. Vstupuje se na kryté zápraží s domem na pravé a se zahradou na levé straně. Zahradu obklopuje vysoká zeď s perforací využívající podstatu cihly při jejím tradičním zpracování. Ve zdi jsou ponechané tři větší otvory v různých výškách pro kolemjdoucí, kteří mohou nahlédnout co se uvnitř tohoto kreativního prostředí právě děje. Samotná zahrada je zatravněná, obohacená o ovocný strom. Může sloužit pro relaxaci, ale také pro plenér výtvarného oboru, výstavu nebo venkovní koncert. Otevřená stěna školy směrem do zahrady je pravidelně členěna dřevěnými francouzskými okny.

V jednom z úseků je i hlavní vstup do zádveří, které může sloužit jako šatna nebo čekárna. Otevřená a prostorná chodba za zádveřím poskytuje vertikální komunikaci po schodišti nebo výtahu, které propojují všechny podlaží. V přízemí jsou čtyři hudební učebny pro individuální výuku. V učebnách je dostatek místa na klavír/křídlo, stůl pro učitele i žáka. Akustika je řešena kombinací akustického obkladu stěn na bázi dřeva s perforací, akustického molitanového podhledu a doplněním závěsů. V přízemí je také ředitelna se sborovnou a malou kuchyňkou, které slouží jako zázemí pro všechny pedagogy školy. V patře je výtvarný ateliér pro 12 žáků s dostatkem světla plynoucího ze střešního světlíku. Ateliér je doplněn knihovnou, skladem a místností pro výpal v keramické peci. V suterénu domu jsou toalety včetně toalety pro hendikepované, technické zázemí, sklady a úklidová místnost.

Uzavřená struktura základní umělecké školy přímo navazuje na zahradu, která je nyní součástí kostela svatého Kříže. Filiální kostel je ze 14. století a společně se sousední budovou sloužil od svého vzniku jako špitál a ubytovna pro chudé. Dnes je kostel využíván pro občasné bohoslužby, nábytek kostela je přizpůsoben pro pořádání přednášek. V minulosti se zde také konaly vernisáže výstav a koncerty. Na tuto tradici by bylo možné navázat díky blízkému kontaktu s novou budovou umělecké školy.

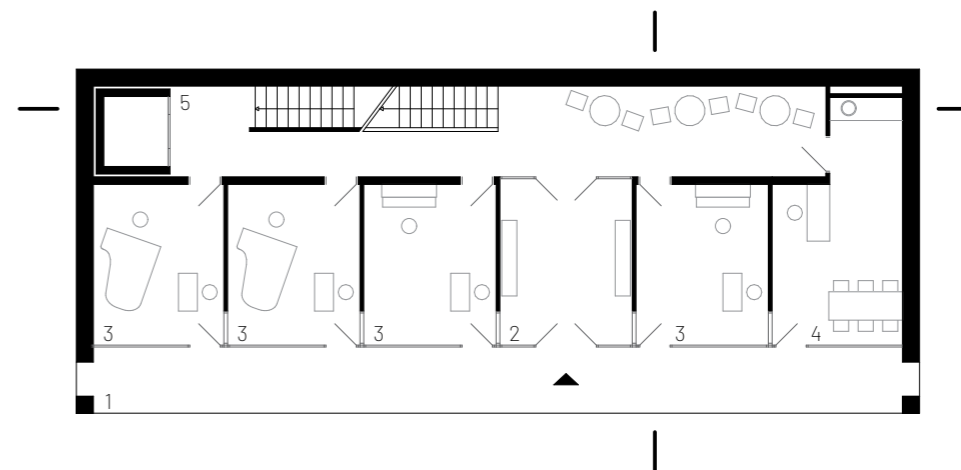
Zahrada mezi školou a kostelem je dnes neudržovaná a na jejím středu je velký zvon, který byl odlit v roce 1970 pro kostel sv. Mikuláše na hlavním náměstí. Pro svou závalu však nebyl nikdy použit a byl umístěn na této zahradě. Návrh počítá s úpravou tohoto neutěšeného prostředí a zvon využívá jako nádobu pro vodní prvek. Dnes uzavřená zahrada by se stala veřejnou, pobytovou. Bylo by vytvořené nové místo pro setkávání občanů i turistů mimo hlavní náměstí, avšak v centru města. Součástí této zahrady je také nejjižněji položený úsek obnoveného náhonu, který se v těchto místech více otevře. I tato zahrada může sloužit jako prostor pro plenér, výstavu či koncert základní umělecké školy.

situace, M 1:500

legenda materiálů

1. krytá terasa
2. vstupní hala
3. učebny hudebního oboru
4. ředitelna se sborovnou
5. chodba s vertikální komunikací

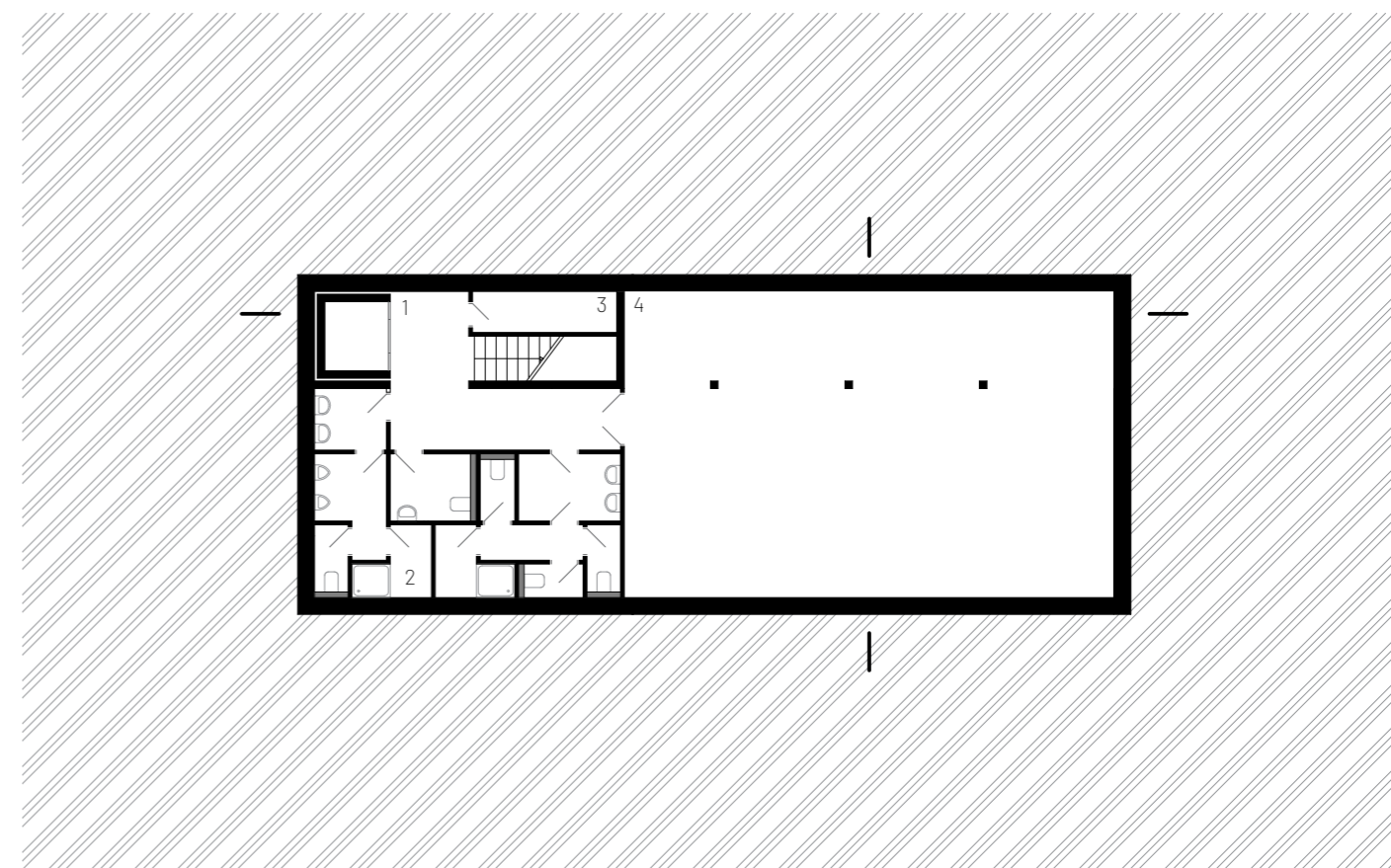

půdorys přízemí, M 1:200

legenda materiálů

1. chodba s vertikální komunikací
2. hygienické zázemí školy
3. úklidová místnost
4. sklady a technické zázemí

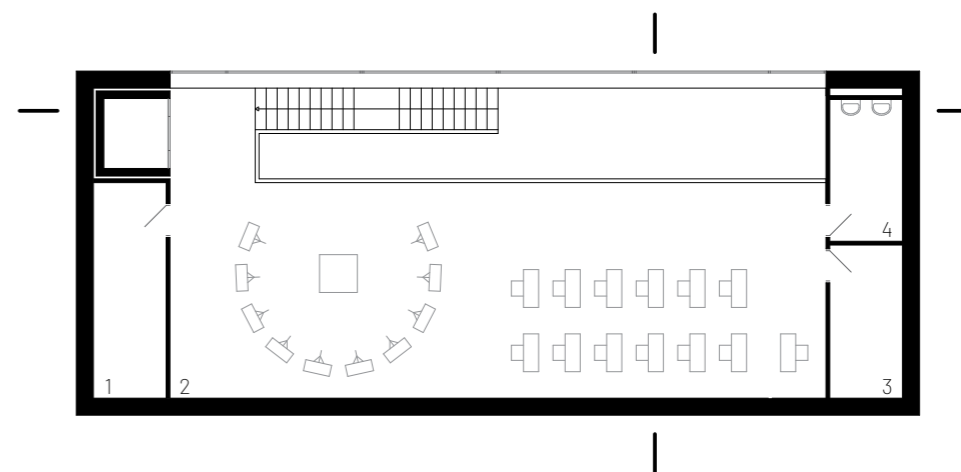

půdorys suterénu, M 1:200

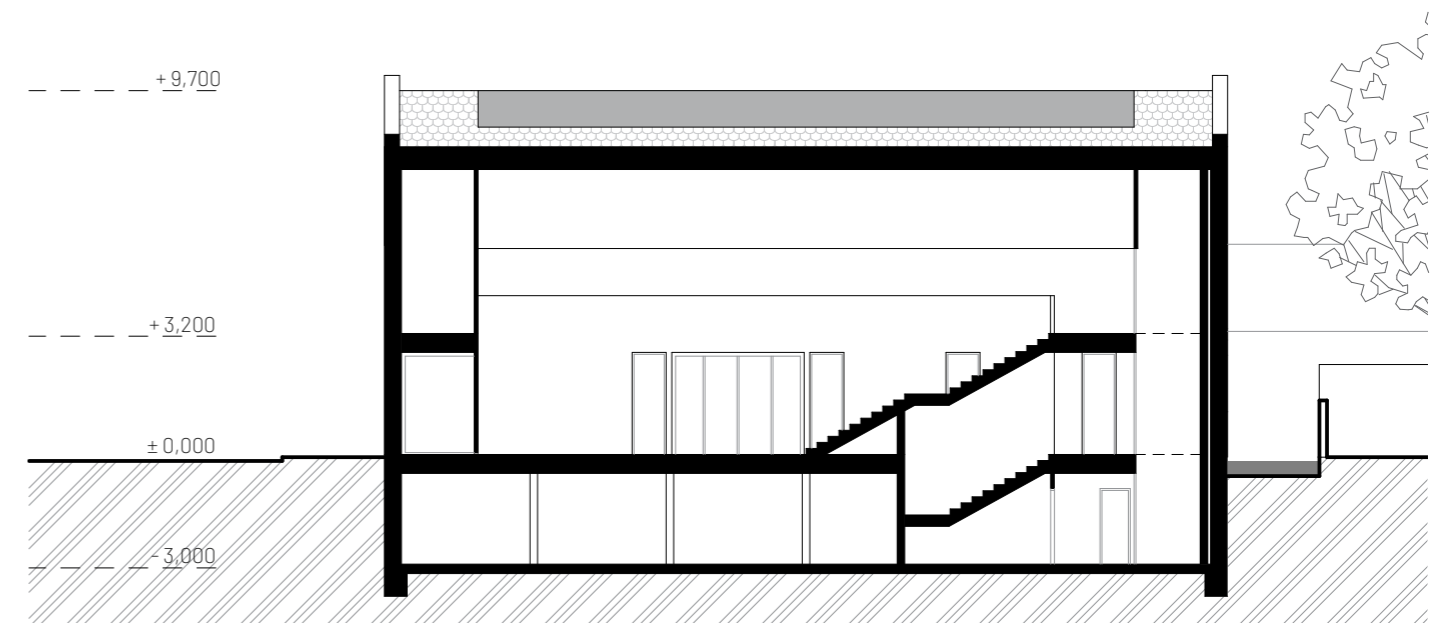
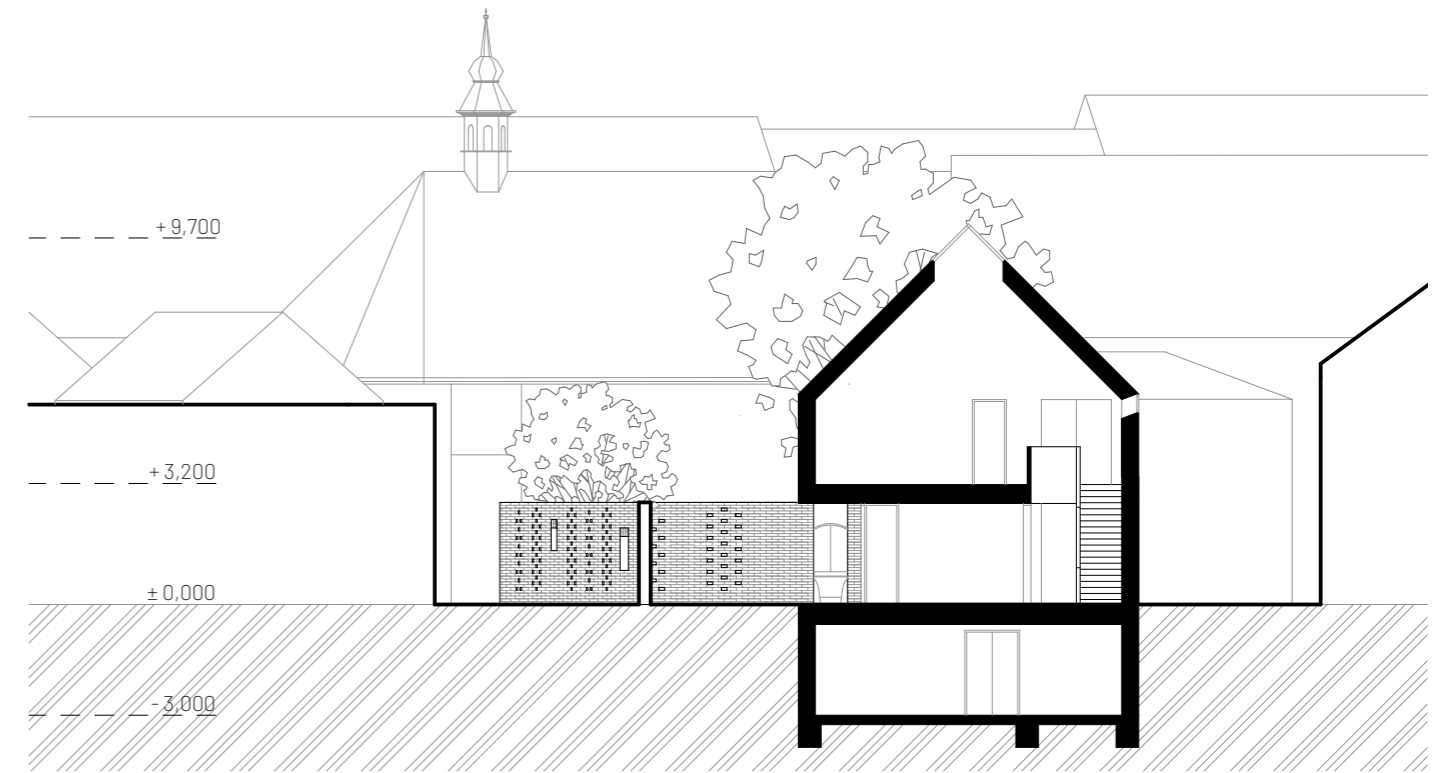
legenda materiálů

1. knihovna
2. ateliér výtvarného oboru
3. sklad pomůcek
4. místnost pro výpal v keramické peci

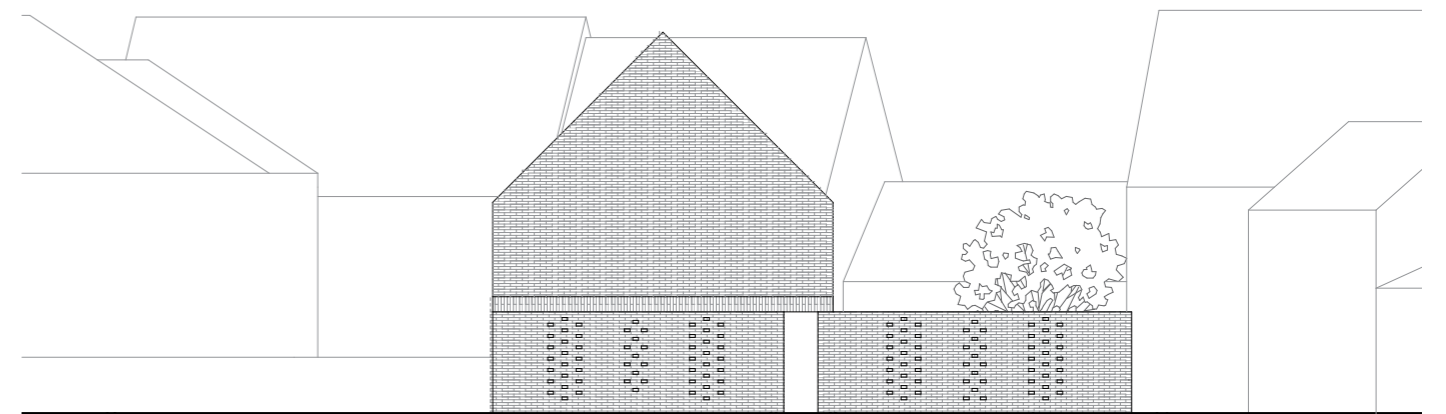
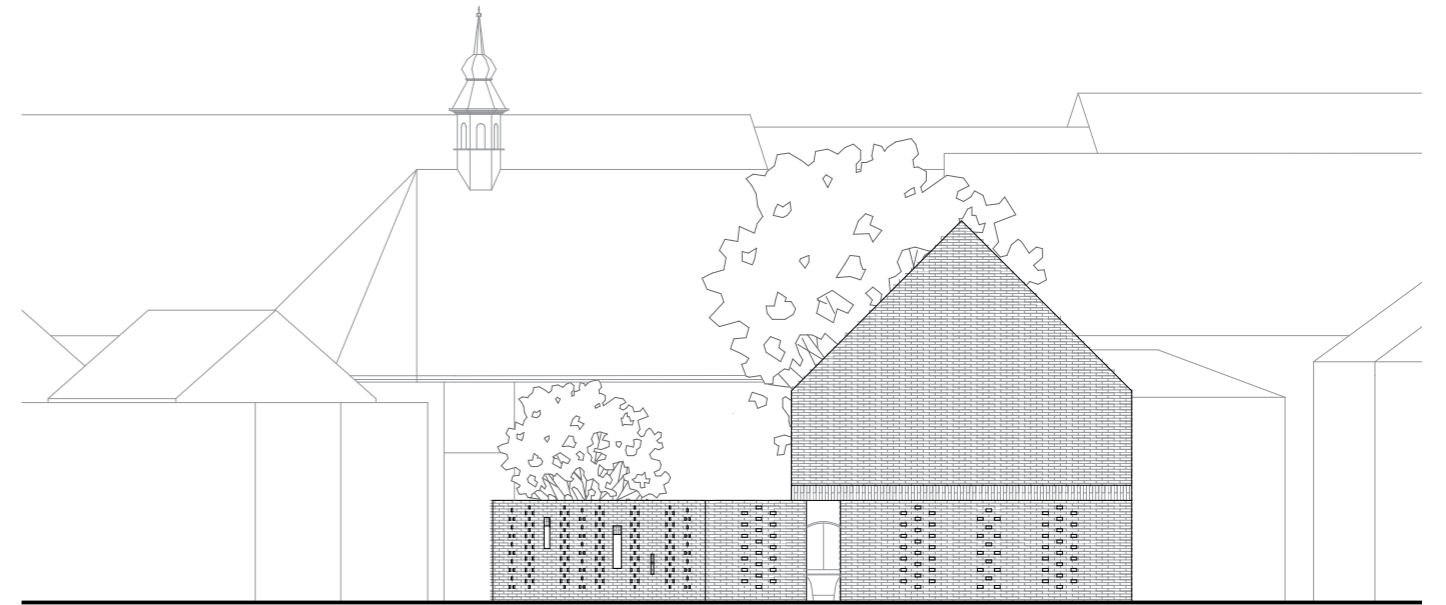

půdorys patra, M 1:200

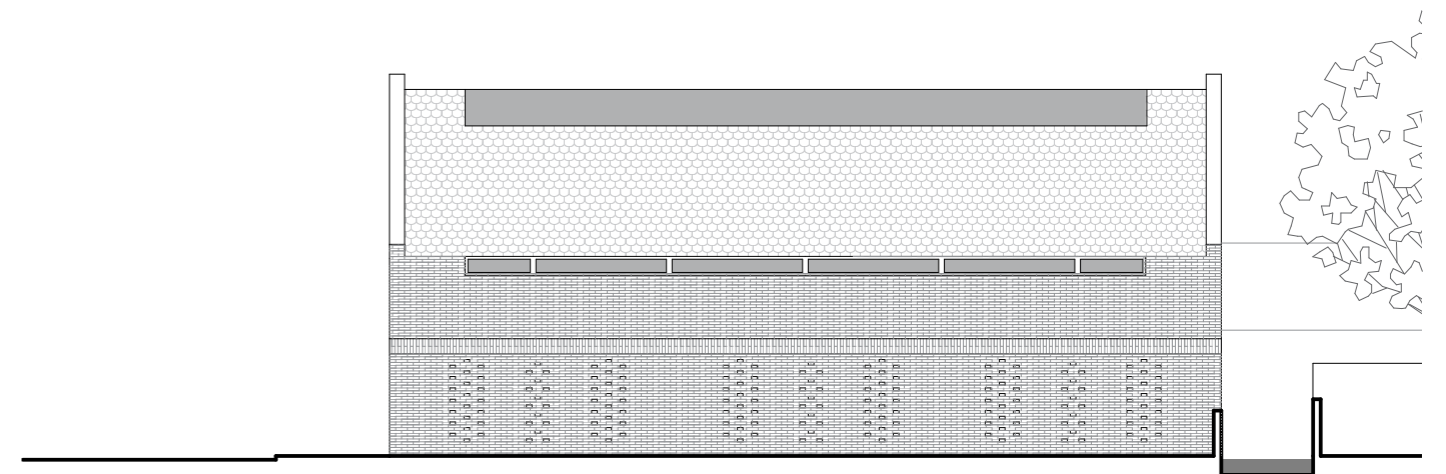
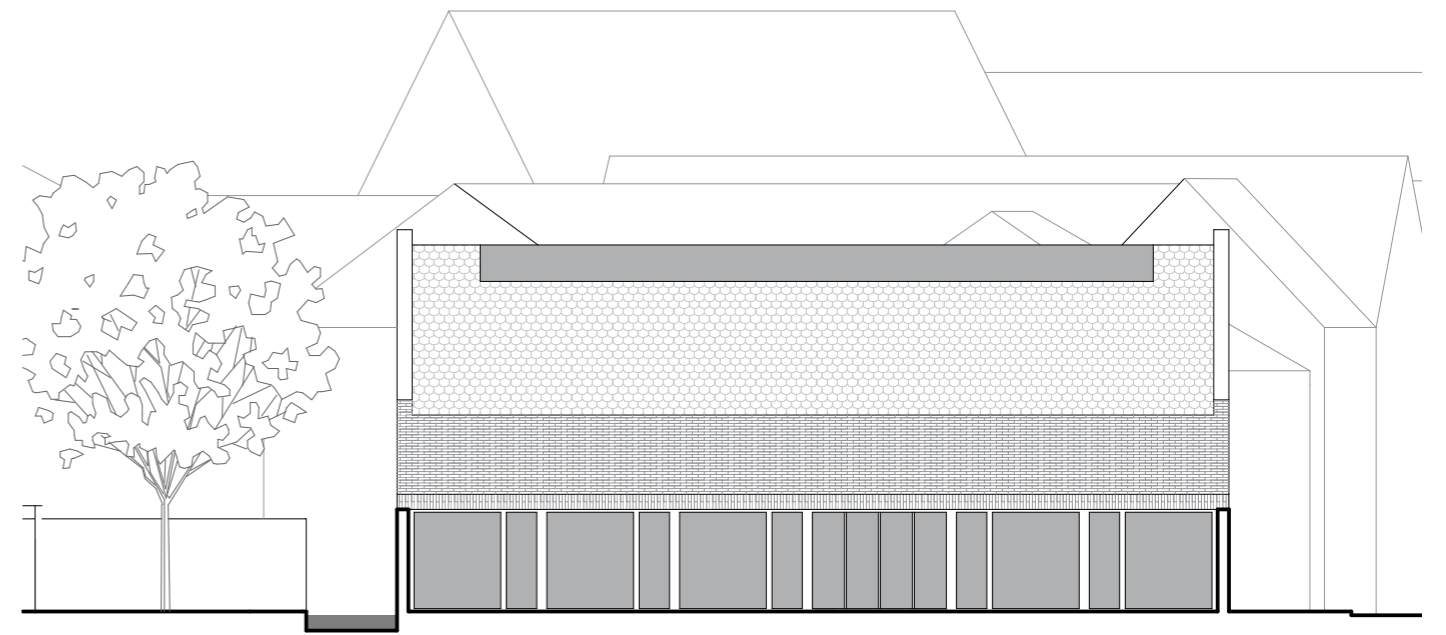

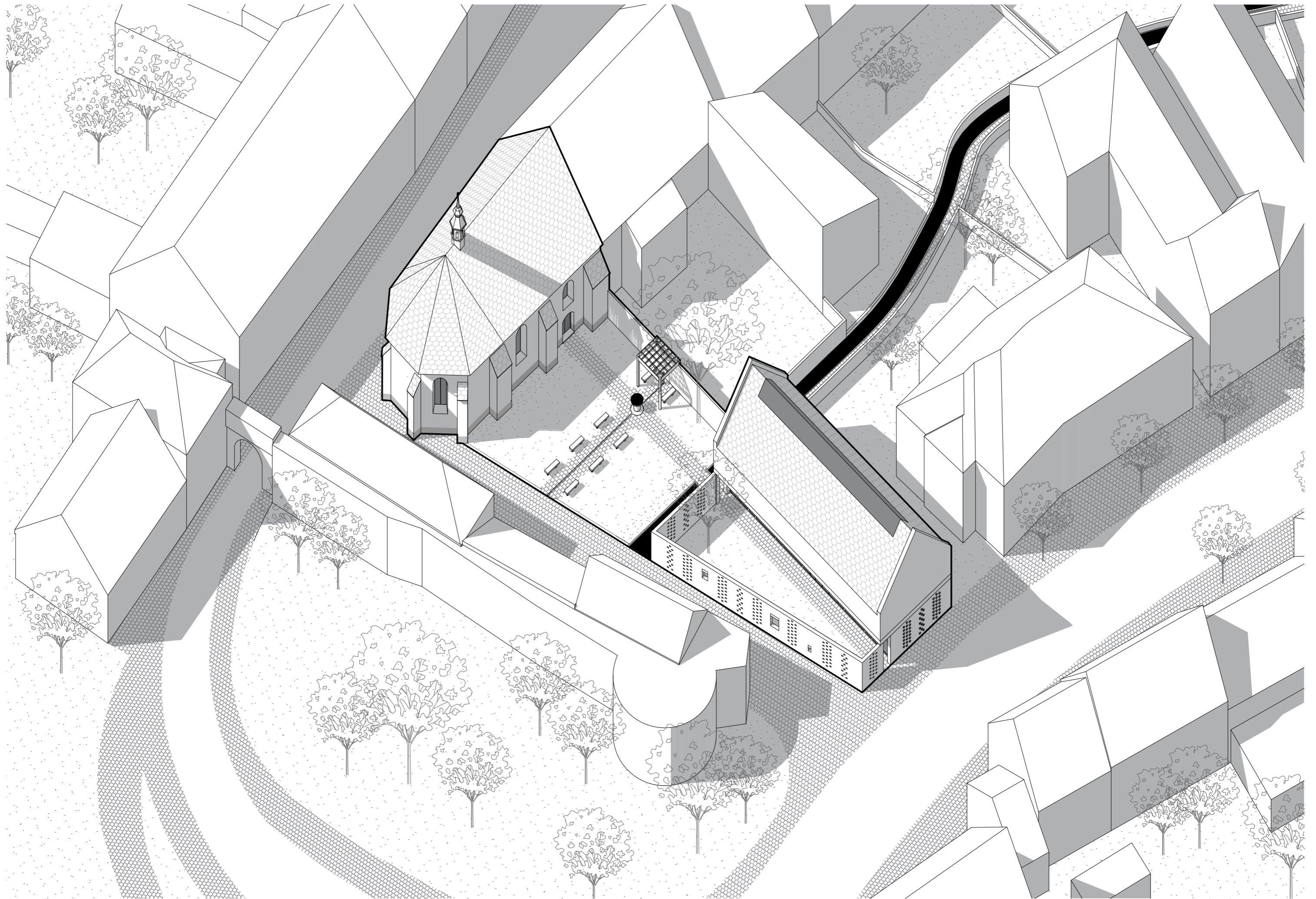
řez příčný a podélný, M 1:200

pohled východní a západní, M1:200

pohled jižní a severní, M1:200

konzultace - architektonické a stavební řešení

doc. Ing. arch. Zdeněk Rothbauer
Ing. arch. Vojtěch Sosna
Ing. arch. Karel Filsak

konzultace - požárně bezpečnostní řešení

doc. Ing. Daniela Bošová

mapové podklady

www.ags.cuzk.cz/archiv/
www.ags.cuzk.cz/av/#wpro_simplechart
www.nahlizenidokn.cuzk.cz/
www.mapy.cz

podklady pro studii s regulačními prvky

www.uur.cz/images/1-uzemni-planovani-a-stavebni-rad/pojmy-urbanisticke-kompozice/regulPI2004.pdf
www.uzr.praha.eu/uzplan/Regulacni_plany/Anenska/Anenska.htm
www.velkemezirci.cz/o-meste/strategicke-dokumenty/12533-manual-mestskych-povrchu

textové informace

www.velkemezirci.cz
www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9137/velke-mezirci/
www.hrady.cz/brana-opevneni-dolni-brana-a-zbytek-opevneni/texty?tid=20822&pos=300
www.archaiabrno.org/home/?acc=zapisnicek&blog_id=932
www.kudyznudy.cz/
www.vodnimlyny.cz/mlyny/objekty/detail/9022-malostransky-buchtovsky-jarolimuv-mlyn
www.mestovm.cz/cs/turisticky-portal/zidovske-pamatky/zidovske-mesto/7276-zidovske-mesto
www.pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/2/seznam/?h=Velk%C3%A9+Mezi%C5%99%C3%AD%C4%8D%C3%AD&hlObj=1&fulltext
www.turistikavm.cz/
www.atelier-dek.cz/rimsve-zlaby-198

grafická část

pomoc při tvorbě vizualizací: www.youtube.com/watch?v=eNfEbZ8Y3w
historické fotografie: www.fotohistorie.cz/Vysocina/Zdar_nad_Sazavou/Velke_Mezirci/Default.aspx
fotografie současného stavu: archiv autora diplomního projektu

Děkuji mému vedoucímu práce, panu doc. Ing. arch. Zdeňku Rotbauerovi,
a jeho asistentům Vojtěchu Sosnovi a Karlu Filsakovi,
za přátelský přístup a cenné rady, které mi vždy vlídně poskytli.

Děkuji rodičům za velkorysou psychickou a finanční podporu.

Děkuji přátelům.

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Anna Laubová

datum narození: 17. 11. 1995

akademický rok / semestr: 2021-2022 /zimní semestr

obor: Architektura a urbanismus

ústav: 15127 / Ústav navrhování I

vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Zdeněk Rothbauer

téma diplomové práce: Zahuštění zástavby za kostelem sv. Mikuláše, Velké Meziříčí

viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadání práce vychází z diplomního semináře, který se zabýval vývojem města Velké Meziříčí a hledáním potenciálů v oblasti, která byla v minulosti vymezena hradbami a jejich blízkým okolím. Cílem diplomové práce bude doplnění struktury do lokality za kostelem svatého Mikuláše, která je definována ulicemi Kostelní, Komenského, Novosady a U Bašty.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Součástí diplomní práce je i nalezení vhodné funkce do lokality, která bude vycházet z potřeb města. Konkrétní program bude tedy specifikován v průběhu semestru.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

analytická část
situace řešeného území
půdorys v úrovni parteru
další půdorysy řešených částí
řezy řešených částí
pohledy řešených částí
vizualizace
další zobrazení dle uvážení

Měřítka budou upřesněny v průběhu semestru po dohodě s vedoucím diplomové práce.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

plachta dle předepsaného formátu
portfolio 2x
CD 2x
model (jeho podoba a měřítko bude upřesněno v průběhu semestru)

Datum a podpis studenta

27. 9. 2021 *Anna Laubová*

Datum a podpis vedoucího DP

27. 9. 2021 *Zdeněk Rothbauer*

Datum a podpis děkana FA ČVUT

M. J. (signature)

registrováno studijním oddělením dne

27. 9. 2021 *(signature)*

08 -10- 2021

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: ANNA LAUBOVÁ
AR 2021/2022, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

(ČJ) ZAHUŠTĚNÍ ZÁSTAVBY ZA KOSTELEM SV. MIKULÁŠE, VELKÉ MEZIŘÍČÍ

(AJ) THE DENSITY BEHIND THE ST. MIKULÁŠ CHURCH, VELKÉ MEZIŘÍČÍ

JAZYK PRÁCE: ČEŠTINA

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Zdeněk Rothbauer Ústav: 15127 Ústav navrhování I

Oponent práce: Ing. arch. Jakub Straka

Klíčová slova (česká): Velké Meziříčí, penzion, pivnice, základní umělecká škola, veřejný prostor

Anotace (česká):
Doplnění vhodné struktury pro navrácení kompaktnosti centra města.
Znovu odhalený městský náhon, dříve oddělující křesťanskou a židovskou část města.
Penzion s pivnicí, nové náměstí a veřejný dvorek na severu řešeného území pro setkání místních i turistů. Návrat funkce setkávání v místě zničeného centra židovského ghetta.
Základní umělecká škola a veřejná zahrada u kostela na jihu řešeného území.
Místo pro výuku, modlitbu i uvolnění.

Anotace (anglická):
Completion of urban fabric for recreating compactness of the city centre.
Revealed water channel formerly dividing Christian and Jewish part of the city.
An inn with a beerhouse, new square and public courtyard service for gathering of locals and tourists in the northern part of the area. Return of gathering function in the devastated centre of the Jewish ghetto.
An art school and public garden by a church in the south of the area.
A place for teaching, prayer and relaxation.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 3.1.2022

podpis autora-diplomanta

Anna Laubová (signature)

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

